

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Godina XVII 2010.
MAJ – JUNI
SVIBANJ – LIPANJ
ЦЕНА 5 КН

БРОЈ

65

ISSN 1333-7769

**KOD
PREHLADE
I GRIPE**

CAFFETIN COLD

Djeluje bez pogovora,
brzo i efikasno!

- ✓ SADRŽAVA VITAMIN C
- ✓ SMANJUJE BOL
- ✓ SNIŽAVA POVIŠENU TJELESNU TEMPERATURU
- ✓ SMANJUJE ZAČEPLJENOST NOSA
- ✓ SPREČAVA NADRAŽAJNI KAŠALJ

caffetin[®] COLD[®]

ALKALOID

Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika

**GLASILO ZAJEDNICE
MAKEDONACA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

**СПИСАНИЕ НА
ЗАЕДНИЦАТА НА
МАКЕДОНЦИТЕ ВО
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА**

Главна и одговорна уредничка:

МАРИНА АПОСТОЛОВСКА-ВУЈАКЛИЈА

Заменик на главната и одговорна уредничка:

ЕЛИЗАБЕТА ПЕТРОВСКА

Уредништво:

Компјутерска обработка: Владо Чакмак

Лектура: Марија Георгиева-Петриќ

Секретар и коректор: Елизабета Петровска

Редакциски одбор:

Огнен Бојациски

Јагода Цветичанин

Горан Калоѓера

Редакција:

Елизабета Петровска - Загреб

Јулијана Младеновска Тешија - Осиек

Ратко Димовски - Пула

Владо Настески - Риека

Еми Лонгин - Задар

Милена Георгиевска - Сплит

Ovo se glasilo tiska sredstvima iz Državnog proračuna RH posredstvom Savjeta za nacionalne manjine pri Vladi RH.

Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj,

Zagreb, Masarykova 16/1

Matični broj: 3805760

OIB: 07739533563

Žiro račun: PBZ 2340009-1100038804

Tel./Факс: (01) 48 72 655

web: www.zmurh.hr

e-mail: info@zmurh.hr

За издавачот: Ангел Митревски

Печат: М-Принт д.о.о. Загреб

На насловната страница:

Ракотворби на етно работилницата “Разбој” при МКД

“Охридски бисер” од Загреб

Автор: Елизабета Петровска

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete, Sektor informiranja, dana 14.7.1993

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1-7-94-01 od 10. svibnja 1994. ova tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

ЗАБЕЛЕШКА: Коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш го одразуваат мислењето на Уредништвото. Уредништвото е одговорно само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на нашата адреса стануваат сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

Збор на уредничката

Riječ urednice

Ве нè на половината од оваа календарска 2010 година. Заедницата на Македонците во Р. Хрватска и во овој период имаше многубројни активности, а информациите за нив (кои во боја, кои во црно бело) ќе можете да ги прочитате во “Македонски глас” број 65.

Најнапред ќе ви го претставиме новиот член на Амбасадата на Р. Македонија во Р. Хрватска, министер советникот Реџеп Салиу. Потоа, ви ги донесуваме информациите од две значајни трибини на Советот на национални малцинства и Здружението на новинарите на националните малцинства при Хрватското новинарство друштво. Тука е и отворањето на Македонскиот конзулат во Риека, Деновите на македонската култура во Риека, Осиек и Загреб. Прекрасни текстови на нашите дописнички говорат за два портрети од Сплит и Загреб.

Се надевам дека ќе уживате читајќи го и овој број на нашето списание.

И за крај, од името на “Македонски глас” им се заблагодарувам на сите добри луѓе кои донираа средства за лекувањето на малиот Јане Велковски што ќе помогнат за неговото што побрзо оздравување.

Марина Апостоловска – Вујаклија

ЗАГРЕБ – НОВ ПРЕДИЗВИК ВО МОЈАТА ДИПЛОМАТСКА КАРИЕРА

- Моите работни обврски како дипломат во Република Хрватска ќе се движат во правец на продолжување и натамошно развивање на добрите политички и економски односи со оваа земја, а кои се воспоставени во изминатите години и се развиени на највисоко ниво

Добро ни дојдовте во Хрватска, со желби овој Ваш четиригодишен мандат да Ви мине плодно, исполнето и среќно. Како ги поминавте Вашите први месеци адаптација и аклиматизација во Загреб?

Моето доаѓање во Загреб претставува нов предизвик во мојата долга дипломатска кариера. Морам да признам дека во Загреб се адаптирав многу брзо и немав никакви проблеми. За кратко време ја запознав убавината на градот, благодарейќи им на колегите во Амбасадата и познавањата што ги имав за овој град и порано. Инаку, Загреб е убав град и овозможува добри услови за живеење со долга историска традиција и цивили-

зациски вредности. Менталитетот на луѓето е сличен со менталитетот на другите држави од овие простори, секако и со менталитетот на граѓаните на Македонија. Сè на сè, многу убаво бев прифатен во оваа средина.

Начелно кажете ни кои се Вашите работни задачи како министер – советник во Амбасадата на Р. Македонија во Р. Хрватска?

Моите работни обврски како дипломат во Република Хрватска ќе се движат во правец на продолжување и натамошно развивање на добрите политички и економски односи со оваа земја, а кои се воспоставени во изминатите години и се развиени на највисоко ниво. Покрај тоа, ќе се продолжи со иста динамика и претставувањето на Република Македонија и во други области од взаемен интерес, пред сè во областа на науката, културата, образованието, конзуларната соработка и други сфери, во правец на подобро претставување на нашата земја во Република Хрватска. Вие знаете дека Амбасадата на Република Македонија во Загреб, покрај другото, има воспоставена солидна соработка со сите здруженија на граѓани по потекло од Република Македонија кои живеат во Република Хрватска и се нејзини државјани, а претставуваат традиционална врска меѓу македонскиот и хрватскиот народ, преку разни културни манифестации што се одржуваат во двете земји. Определбата на двете држави за натамошно зајакнување и продлабочување на грижата за своите национални малцинства е преточена и во потпишувањето на билатералната Спогодба

за заштита на националните малцинства во двете земји, која е солидна основа за подобрување на статусот на малцинствата во двете пријателски земји.

Зад Вас е долг дипломатски стаж. Колку земји и колку години поминавте како македонски дипломатски претставник?

Како дипломат вработен сум во Министерството за надворешни работи од 1996 г. Во мојата кариера Република Македонија ја претставував четири години во БиХ, 15 месеци во Мисијата на РМ при Советот на Европа во Стразбур и, сега во следните четири години тука, во Загреб. Инаку, во Министерството за надворешни работи сум извршувал одговорни функции во повеќе директорати за билатерални односи и три и пол години во Директоратот за дијаспора.

Според Вашите визии какви ќе бидат контактите со Македонците што живеат и работат во Хрватска?

Моето претходно искуство и повеќегодишната работа во Министерството за надворешни работи на РМ, поточно во Директоратот за дијаспора, нема да ми биде проблем, туку предност при воспоставувањето добри односи со Македонците кои живеат и работат во Република Хрватска, поради тоа што со нив сум имал средби и во Македонија и ми се пријатели и лично се знаеме. За мене тоа ќе претставува голема предност, бидејќи

од претходно имам добри познавања и за функционирањето на македонската дијаспора не само во Република Хрватска, туку и пошироко во светот. Тргнувајќи од досегашното позитивно искуство на соработката на Амбасадата со македонските асоцијации тука, верувам дека таа соработка и натаму ќе се развива во позитивна насока и ќе дава позитивни резултати, бидејќи тоа е наш заеднички интерес.

И на крајот нешто приватно. Кажете ни нешто повеќе за членовите на Вашето семејство.

Во Загреб дојдов со мојата почитувана сопруга Афрдита. Во моментот, моите деца, постариот син Ардиан и помладиот Арменд се наоѓаат во Македонија. Двајцата се студенти, првиот е пред крај со студиите по политички науки, а помладиот син е втора година на стоматологија. Скромно сме семејство и живееме во целосна хармонија и меѓусебно почитување.

Разговарала и сликала:
Марина Апостоловска – Вујаклија

ПРИКАЖАН ФИЛМ ЗА КОЧО РАЦИН

Риска: Во просториите на МКД “Илинден” на 18 април годинава беше прикажан играниот филм за животот и делото на Кочо Рацин “Елегија за тебе” на авторите Васи Зафирчев и Данчо Стефков. Проекцијата ја овозможи проф. Васил Тоциновски, а интересот за филмот беше голем, за што сведочи полната сала во клубот на “Илинден”.

Васил Тоциновски пред прекажувањето на филмот накратко го претстави филмот и напорите што се вложени за да се снимат. Подоого се задржа на главниот лик во филмот, Кочо Рацин, кој, како што рече Тоциновски, “е синоним на Македонија, на Македонците и на македонската литература”. Во филмот Рацин е прикажан како поет на тагата и болката на малиот, понижан и поробен човек кој копнее и се бори за посрекен и човечки живот. Но, Рацин како голем поет пее за сите несреќни луѓе во светот. Во неговиот модерен поетски сензибилитет доминира експресионизмот, иако темите и мотивите ги зема од самиот живот, а од народната литература ја користи поетиката и метриката на македонските народни песни. Тој е поет, борец, револуционер, кој во 1939 година се појавува во Самобор и ја печати првата збирка на песни на својот мајчин јазик. Појавата на Рацин не е случајна. Во 19. век, особено во првата половина, многумина во литературата почнуваат да пишуваат на народен јазик (Крчовски, Пејчиновиќ, Пулески и др.), потоа, браќата Миладиновци, Крсте Мисирков, Венко Марковски, Блаже Конески...”

Филмот се задржува на неколку сегменти. Тоа се платонската љубов за Раца и поезијата за Раца, која е напишана на 38 картички. Всушност, најголема Рацинова љубов е девојката Невенка Вујич која се јавува како една од четирите главни ликови во филмот. Исто така, Рацин во филмот е прикажан како мајстор грнчар, припадник на работничката класа, со љубов кон куќата, грнчарството и мајката, која во филмот е прикажана како синоним на татковината. Посебно место во филмот има трагичното погубување на поетот кое и до денеска не е разјаснето.

В. Н.

ЗАГУБЕНИОТ СОН НА ДАРКО ЈОРДАНОВ

Загреб: На 27 мај 2010 година во библиотеката “Богдан Огризовиќ”, беше промовирана книгата “Изгубљени сан” (“Загубен сон”)

Izgubljeni san

Darko Jordanov

на авторот Дарко Јорданов. Неговата прва книгата ја претставија Сибила Петлески, писателка и научник, уредникот Саша Крниц, илустраторката Тајана Ивиќ и Петра Илиќ од Детскиот театар “Дубрава”.

Дарко Јорданов роден е во Скопје каде студирал општа и компаративна книжевност, а потоа завршил Мултидисциплинарни постдипломски студии на Филозофскиот факултет во Загреб. Работел како новинар за Македонското Радио и како наставник за книжевност во скопската гимназија “Зефлуш Марку”, а воедно работи и за Меѓународниот одбор на Црвениот крст како советник за образование за централна, југоисточна и источна Европа, Блискиот исток и Субсахарска Африка.

Оваа интересна и несекојдневна книга е приказна за еден алтернативен свет кој сам по себе е дел од нашата стварност. Главниот лик е девојчето Миона, која сè уште не е родена туку е сон на нејзините родители, но се обидува да го разбере светот на сонот во кој живее. Книгата е богато илустрирана, а со својата содржина ја следи структурата на лунарниот месец – има четири големи поглавја и во секое од нив по седум мали. Низ оваа книга авторот поставува и одговара на многу обични прашања за пријателството, стравот, љубовта, па низ читањето се губи претстава каде всушност завршува сонот и почнува реалноста.

Е. П.

“ГРОФ ЧИКУЛИН” ЗА КАЛИОПИ И ЕДИН КАРАМАЗОВ

Загреб: Во паркот на барокниот замок “Лужница” во Запрешкиќ на 13 јуни годинава, македонската пејачка дива Калиопи и познатиот гитарист и лаутист Един Карамазов одржаа ексклузивен концерт со изведба на песни од нивниот нов албум “Обливион” во придружба на гитаристката Ема Штајн и контрабасистот Марио Ивеља. Концертот се одржа во рамките на првите меѓународни музички свечености “Pramaljeće nedjeljom u Lužnici A.D. 2010.”. Од вкупно четири одржани концерти, наградата на публиката “Гроф Чикулин”, која се доделува на уметниците чија изведба најдобро се вклопува во единствениот амбиент на замокот, ја добија токму Калиопи и Един. На концертот присуствуваа и бројни претставници на политичкиот и дипломатскиот кор на РХ, амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски и амбасадорите на Босна и Херцеговина, Јапонија, Италија, Бразил, Германија и Франција. Замокот “Лужница” е еден од најубавите барокни дворци во хрватското Загорје, а изграден е во втората половина на 18. век. Прогласен е за споменик на културата од прва категорија и во него досега настапиле врвни музички уметници од Европа и светот.

А на 8 јули годинава љубителите на вистинските музички квалитети на загребската сцена “Градец” исто така уживаа во настапот на прекрасната Калиопи и светски познатиот и признат гитарист Един Карамазов. Веќе од првите тактови на мелодијата “Сентиментал” на Вила-Лобос, публиката почувствува дека двајцата уметници ќе им пренесат позитивна енергија, но и непресушна уметничка убавина. Во текот на концертот, одржан во рамките на Загребските летни вечери, двајцата уметници на загребчаните им поклонива музика од својот заеднички албум “Обливион”, на кој се наоѓаат дела од филмска музика, поп композиции и неколку народни македонски песни.

Е. П.

МКД “ИЛИНДЕН” ВО ТИЊАН

На фолклорната манифестација “Компанија Косириќи и гостите” која традиционално се одржува секоја година во рамките на најот

на Општината Тиџан во Истра, оваа година како гости беа поканета фолклорната и пеачката група на МКД "Илинден" од Риека. Во Тиџан настапија и: клупата "Свети Петар во Шума", КУД "Барбан" од Барбан, КУД "Звир" од Јелење, КУД "Бистра" од Горна Бистра и домаќините – армоникашката група "КРУГ" од Тиџан и КУД "Компанија Косириќи".

Манифестацијата која за Тиџан е празничен ден, се одржа на 8 мај годинава, пред неколку илјади гости. Во весела и празнична атмосфера, програмата започна со дефилето низ главната улица. Во центарот, пред "Жупанов стол", беше организирано заедничко фотографирање на учесниците, а потоа е отворена изложбата "Моја Истра", па програмата на фолклористите почна во 19 часот.

МКД "Илинден" со својот петнаесет минутен настап се претстави со неколку македонски ора и песни, што остави одличен впечаток кај публиката и со кој успешно го претставија својот национален мелос, па тиџанската публика ги испрати со долготраен аплауз.

Во вечерните часови организаторот за учесниците приреди заедничка вечера и дружење, а манифестацијата заврши со музичка веселба и танц.

В. Н.

"ИЛИНДЕН" ВО "CIRKOLO"

Риека: Заедницата на Италијанците на 11 мај годинава, во домот "Цирколо" ("Cirkolo") организираше приредба за своето членство, во чест на Денот на мајките (ПЕР ЛА МАМА). Како гостин на манифестацијата учествуваше и пеачката група на МКД "Илинден" од Риека.

Салата, вообичаено, секогаш е исполнета до последното место. Уште на влезот во салата секоја од мајките доби цвет, а на столиците и пишана честитка за Мајчиниот ден. Програмата започна со кус осврт за Мајчиниот ден, следеше забавниот дел, детскиот настап, потоа настапија повозрасните ученици, хорот, Илинденците, а заврши со повторен настап на хорот, еден од најпознатите во приморско – истарската жупанија.

МКД "Илинден", како и секогаш оствари одличен настап, за што најдобро говори долгиот аплауз од публиката. Поканата да настапуваат во оваа, една од најорганизираните и најстарите малцински здруженија во градот, Илинденците ја искористија како можност на претседателката Ивона Дуновски да и биде врачен пригоден подарок. Исто така, на претседателката од Заедница на Италијанците, Дуновски ирачи монографија за "МКД Илинден 1991 – 2006".

В. Н.

ЈАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ ОД МАКЕДОНИЈА ВО РИЕКА

Риека: Во рамките на проектот "Поддршка на иницијативата на национално ниво за изработка на акцискиот план за спроведување

на националната стратегија за урамнотежувањето на регионалниот развој во рамките на техничка соработка со Македонија", фирмата "ОИТКОС" д.о.о. за одржување и развојот од Словенија, организира студиско патување на словенски и хрватски локации, за заинтересирани јавни службеници од Македонија, со цел да им пренесат знаење и искуствата што ги имаат постигнато на домашниот и на странскиот пазар.

Студиското патување на 33 учесници од Македонија се одржа од 9 до 15 мај годинава во Љубљана, Постојна и Копар во Словенија и во Пула и Риека во Хрватска. Во слободното време на 15 мај во вечерните часови учесниците го посетија Македонскиот клуб, каде се задржаа еден час. При престојот македонските гости беа почестени и запознаени со работата и дејносите на здруженијата, но и со животните прилики на Македонците кои живеат во овој дел на Хрватска. Гостите беа поздравени од водителот на Канцеларијата на МНМ во Риека, Илија Христовулов и од претседателот на Советот на МНМ за Риека, Михаило Давчевски.

Водителката на студиското патување, Драгица Здравева, раководител на Центарот за развој во Институтот за плански регион во Штип, со неколку збора се заблагодари на пречекот и рече: "Оваа наша средба ќе придонесе за да воспоставиме нови контакти. Ние како регионални дејци кои што сме насочени кон развојот на Република Македонија и соработките преку граница, ќе најдеме начин да се вклучиме во таа наша желба која сме ја зацртале и се надеваме дека ќе останеме во контакт со вас. Верувам дека ќе има потреби за посредување па имам надеж дека ќе си помогнеме едни со други, а со тоа и ние и вие ќе придонесеме на некој начин во просперитетот на Република Македонија. Ви упатувам голема благодарност што најдовте време да нè примите и почестите, а среќна сум што меѓу вас се чувствувам како да сум дома во Македонија".

Средбата заврши во разговори и со прашања до домаќините за настани и новости од Македонија.

В. Н.

СРЕДБА СО ДЕЛЕГАЦИЈА ОД МАКЕДОНСКОТО СОБРАНИЕ

На 24 мај годинава, Заедницата на Македонците во РХ во своите простории во Загреб оствари средба со делегацијата на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Хрватска, предводена од Благородна Дукиќ, а во чиј состав беа и Надица Танчева Тулиева, Даут Реџеџи и Васко Шутаров, пратеници и членови на групата. Делегацијата беше во тридневна возвратна посета на Хрватска. На средбата беа

присутни и нивните хрватски колеги, водителот Силвано Хреља и членовите Сузана Билиќ-Вардиќ и Шимо Ѓурѓевиќ, како и амбасадорот на РМ во РХ, Н.Е. Данчо Марковски.

Гостите ги пречекаа претседателот и потпретседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски и Никола Гроздановски. На двочасовната средба се разговараше за структурата и проектите на Заедницата, за ентузијазмот, успехите, но и за проблемите со кои се соочуваат Македонците во Хрватска, како и за развојот на нивните пријателски односи со Хрватите и особено, за соработката со матичната држава. Средбата мина во пријателска атмосфера, а на заминување на членовите на делегацијата Митревски им врати скромни подароци од издаваштвото на Заедницата.

Пратениците на Република Македонија, при нивниот престој во Хрватска, ги посетија и Шибеник и Сплит, при што остварија средби и со локалната власт.

Во најстариот град на Јадранот – Шибеник, делегацијата на македонските парламентарци се заложи во иднина да се работи во сферата на развој на економската, културната и туристичката соработка меѓу двете држави.

- Со македонските културни работници остваруваме значајна соработка во рамките на одржувањето на Меѓународниот фестивал на детето, рече на средбата шибеничкиот градоначалник д-р Анте Жупановиќ. Тој ја потенцираше сигурноста во градот и околината што е од особена важност за привлекување на туристи и од Македонија. Жупановиќ ја посочи и можната соработка со македонски компании и партнери на економски план, запознавајќи ги гостите и со економската зона во Шибеник. Хрватскиот парламентарец Силвано Хреља смета дека секоја средба може да биде учење, кое не е еднонасочна улица, па рече: “Гостите можат нешто да научат од нас, а секако и ние од нив. Особено ме импресионира делот како македонскиот парламент се поставува во однос на задолжителната одговорност на извршната власт, од каде што ние би можеле да црпиме искуство”.

- Нема никакви отворени прашања помеѓу нашите две држави, што е добра основа за пролабочување на соработката. Особено сме заинтересирани да ги искористиме вашите закони што ги подготвивте за влез во ЕУ, но ние за жал, имаме голема пречка, со ирационалниот спор со името за кој се надеваме наскоро ќе биде решен, истакна Благородна Дулиќ, претседател на парламентарната група за соработка со Хрватска.

Парламентарната група од Македонија се запозна и со активностите и дејствувањето на Македонското културно друштво “Македонија” од Сплит.

Е. П. и М. Г.

ЗАБАВА ЗА ЗБОГУВАЊЕ СО ДАНЧО ПЕТРОВСКИ

Загреб: На 30 јуни 2010 година се навршија точно четири години откако Данчо Петровски дојде во Загреб да ја врши должноста – советник во Амбасадата на РМ во РХ. По тој повод, МКД “Охридски бисер” од Загреб, на 25 јуни организираше средба во просториите на Заедницата за завршувањето на неговиот мандат и заминувањето во Скопје. На испраќањето беа присутни амбасадорот Данчо Марковски со сопругата, третиот секретар на амбасадата, Ненад Младеновиќ, претседателката на МКД “Браќа Миладиновиќ”, Јагода Цветичанин со делегација од друштвото во Осиек, потпретседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Никола Гроздановски, главната уредничка на списанието “Македонски глас”, Марина Апостоловска и уште многу други членови и пријатели.

Атмосферата на забавата беше пријатна и опуштена. Претседателот на МКД “Охридски бисер”, Благој Штергов, срдечно го поздравил Данчо Петровски и му се заблагодари за четиригодишната успешна соработка, а посебно и се заблагодари на неговата сопруга Ѓурѓевка, за помошта што таа несобично ја даваше за афирмација на друштвото. И останатите присутни имаа само убави и пофални зборови за Данчо и Ѓурѓевка Петровски, кои преплавени од позитивни емоции, среќни и задоволни, се заблагодарија на соработката, дружењето и пријателството со сите во Загреб, и другите градови каде има македонски здруженија.

Се запеа и песна, се наздрави со вино. “Паднаа” и цврсти прегратки, а заискри и по некоја солза на разделбата. Со скромните подароци за сеќавање на деновите минати во Загреб, пријателски се поздравиле со ветување дека ова не е збогум туку само довидување и дека и понатака ќе останат во близок контакт.

Е. П.

Престижна награда за “Време на лаги” на Сибил Петлески

Романот “Време на Лаги” на писателката со македонско потекло Сибил Петлески ја освои престижната награда на “Т-портал” за најдобар роман издаден во Хрватска во 2009 година. Тоа предизвика вистинско задоволство како меѓу Македонците во Хрватска, така и во Македонија. Познатата и афирмирана авторка, инаку ќерка на големиот македонски ликовен уметник Ордан Петлески, ја освои книжевната награда од 100 илјади куни (15 илјади евра) за роман на годината во конкуренција од 53 автори.

Романот “Време на лаги” е осмислен како фикција на лична биографија, односно некрографија на психоаналитичарот Виктор Тауск, ученик на Сигмунд Фројд, една од највпечатливиите личности од првата половина на 20. век. Четивото е вешто испрплетено со документарни и функционални елементи, пишувано со висок стил, а авторката смело кокетира со повеќе жанрови, оценуваат книжевните критичари членови на журито за наградата. На пример, шпионски, криминалистички или психоаналитички, но го задржува спецификумот и за рецепцијата и функционално интригантност на романескиот свет. Низ повеќе наративни линии и мноштво на меѓусебно поврзани ликови, авторката на делото, пајете мрежа на односи кои го водат читателот до можното толкување на трагичниот крај на главниот лик Виктор Тауск.

Во финалето за годинешниот избор на роман на годината, покрај Сибил Петлески, беа и Ратко Цветиќ со романот “Полусон”, Горан Геровац со романот “Скришени”, Дора Кинерт Бучан авторка на “Душа од гума” и Зоран Жмириќ со “Блокбастер”.

М. Г.

“Езерки” ја донесоа Македонија

Сплит: Највпечатливиот и најпознатиот етно-бенд од Загреб “Езерки” и оркестарот “7/8” приредија вистинско уживање со македонската народна музика за публиката во Хрватскиот народен театар во Сплит. Нивниот прв овдешен настап предизвикаа вистинско доживување за вљубениците во македонската етно музика. Македонскиот фолк ритам ги подигнуваше присутните од столчињата во Хрватскиот народен театар, а познатите рефрени на народните бисери на македонската музика ја натераа публиката да пее заедно со изведуваците.

Настапот на “Езерките” беше во рамките на програмата на манифестацијата “Деновите на македонска култура во Сплит”, а концертот се одржа на 28 мај годинава, во организација на Македонското културно друштво “Македонија” од Сплит.

- Фантастичен настап, секоја чест, се надевам дека повторно наскоро ќе ги видиме во Сплит. Вистинско уживање, едноставно ги обожувам, вели Македонката Марија М. која го проследи нивниот концерт.

“Езерките” досега имаат објавено четири албуми, а на последниот “Мустра” се снимени и гласовите на Раде Шербедија и на македонската дива Калиопи, а имаат настапувано и надвор од границите на Хрватска.

М. Г.

Успешна училишна година во македонското училиште во Сплит

СПЛИТ: За единаесетмина македонски ученици учебната година во македонското училиште заврши успешно. Тие се запознаа со основните податоци за земјата (државните симболи, природните богатства и убавините, соседите, туризмот, климата). Една од задачите беше запознавање, почитување и разбирање на сопствениот национален и културен идентитет и достоинство со помош на македонската народна и уметничка книжевност.

Дино, Бланка, Матија, Никола, Леон, Аница, Иван, Божена, Владимир, Влатка и Ела се учениците кои го посетуваа македонското училиште во ОУ “Скалице” во Сплит и успешно ја завршија учебната година. Тие од септември, наместо пет денови во неделата, во училиште одеа шест работни дена па така секоја сабота патот ги водеше до училишната каде осознаваа нови и интересни содржини врзани за Македонија. За некои од нив, тоа е земјата на нивните корени, но за други само една земја која кај нив буди толкав интерес што неуморно сакаат да ја запознаат со сите нејзини убавини.

- Во текот на часовите што ги реализиравме учениците се оспособија за слушање и пишување на македонски јазик. Тие се запознаа со основните податоци за земјата (државното уредување, државните симболи, природните богатства и убавини, соседите, туризмот, климата). Една од задачите ни беше запознавање, почитување и разбирање на сопствениот национален и културен идентитет и достоинство со помош на македонската народна и уметничка книжевност. Кај учениците го развивавме и интересот за слушање и пеење на македонска музика (сериозна, забавна и народна), вели Милена Георгиевска, професорка, која го води македонското училиште во Сплит.

Тие покажаа особен интерес да продолжат со изучување на македонскиот јазик, што ќе се случи и во текот на летото за кога е планирано летното училиште на македонски јазик на островот Шолта.

- Интересно ни е да доаѓаме на настава. Се дружиме и учиме. Веќе имавме и два настапа во Самобор и во Сплит каде изведувавме рецитали и фестивалски песни, велат учениците.

Во нивната училишница стои закачен и плакатот што го изработиле на часот по географија за Р. Македонија. Под внимателно одбраните фотографии на кои се прикажани убавините на Македонија напишани се и легенди, за да можат и останатите ученици од хрватското училиште “Скалице” да се запознаат со дел од она што е Македонија.

М. Г.

33. СМОТРА НА ФОЛКЛОРНИТЕ АМАТЕРИ

Загреб: Секоја година под покровителство на Градската канцеларија за образование, култура и спорт на Град Загреб, а во организација на Народното свеучилиште Дубрава, се одржува Смотра на фолклорните аматери на Град Загреб, при што стручна комисија преку песната и танцот ја оценува работата на аматерските фолклорни друштва. Оваа година, 33-та по ред, беше одржана од 24 април до 30 мај.

На Смотрата, на 15 мај во Народното свеучилиште Дубрава, покрај групата Аграм центар за истражување на историски танцови, ОР Хашемеш на Еврејската општина, Српското културно друштво Просвјета, Босана при Бошњачката национална заедница, групата за меѓународен фолклор Иван Горан Ковачиќ и фолклорната група Јетеличек при Чешката беседа, настапи и МКД “Охридски бисер” со фолклорната група “Китка”. Тие во импресивни македонски народни носии се претставија со песни и ора од источна и Пиринска Македонија. За музичката обработка беше задолжен Марко Робиниќ додека сценската прилагодаба ја подготви водителот на фолклористите, Воислав Трајковски. Настапот на “Китка” беше проследен со големо воодушевување и бурни аплаузи на публиката.

Најдобрите аматерски друштва од оваа Смотра, по проценка на стручната комисија, ќе настапат на есен во КД “Ватрослав Лисински” во Загреб.

Е. П.

БОГАТСТВО НА РАЗЛИЧНОСТИ

Загреб: На загребскиот Цветен плоштад на 12 јуни оваа година со дел од својата традиција и културно богатство пред големиот број на граѓани се претставија националните малцинства на културната манифестација “Богатство на различности” во организација на Координацијата на националните малцинства за Град Загреб. Оваа веќе традиционална манифестација беше под покровителство на градоначалникот Милан Бандиќ кој свечено и ја отвори, нагласувајќи дека обичаите и традицијата се многу драгоцен и треба да се чуваат и негуваат, а различностите можат само да не облагородат и збогатаат.

На двочасовната богата културно уметничка програма присутните можеа да уживаат во настапите на Словенците, Бугарите, Унгарите, Евреите, Германците, Бошњациите, Чесите, Украинците, Полјациите, Црногорците, Македонците, Србите, Италијаните, Русините и Албанците. На самиот плоштад околу бината беа поставени и штандови каде граѓаните можеа да ги пробат специфичните

кулинарски специјалитети што малцинствата ги нудеа, а можеа да се разгледаат и нивните традиционални носии, разни сувенири и обележја.

Македонското малцинство со изведба на неколку изворни македонски народни песни го претстави пејачката група “Моми бисерни” при МКД “Охридски бисер” под водство на Лидија Докузовиќ, а на македонскиот штанд можеа да се пробат некои македонски специјалитети како што се ајват, кашкавал, печени пиперки, “Мастика” и слично, а можеа и да се разгледаат многуте сувенири, книги, како и изложената македонската народна носија со останатите народни ракотворби.

Е. П.

Поетски избор на Христо Петрески објавен на хрватски јазик

Хрватското книжевно друштво од Ријека објави обемен поетски избор од современиот македонски поет Христо Петрески. Автор на изборот и на препевот на хрватски јазик е проф. д-р Васил Тоциновски.

Во поетскиот избор со наслов “Читање на ненапишаното” на 150 страници се застапени песни од четири книги на Петрески: “Стаклен клуч”, “Бело мастило”, “Читање на ненапишаното” и “Камени јазик” – за која авторот ја доби наградата “Ацо Шопов”.

Отсликувањето, прераскажувањето, допирањето на мигот на случување е чин со кој само познавач на поетскиот свет може да не повика сите нас во светот од другата страна – виртуелниот. Песните на овој посебно надарен поет гласно влегоа на хрватската книжевна порта, па тој препознатлив глас го чувствуваме како нешто наше, создадено од силниот тон на авторот. Петрески е поет на новото време, цврсто втемелено на знаењето и чувството за старото – лирско допирање. Овој препев од македонски на хрватски јазик е значајно излегување на поетската стварност на македонското силно поетско современо движење на нашето тло, истакнува рецензентката и поетеса Весна Мицулиниќ-Прешњаќ во предговорот на изданието насловен “Песничко ткаење”.

М. А. В.

Меѓународен ден на културни разноликости

Задар: На 22 мај годинава во “Домот на младите” седум национални малцинства од Задарската жупанија со заедничка манифестација, по пети пат, го обележаа Меѓународниот ден на културните разноликости. Колорит со бои од носии. Песни, ора, рецитации, мириси од јадења... Со еден збор, седум различни култури во една програма.

Гостите ги поздравиле Веселко Ќакиќ претседател на координацијата на седумте национални малцинства во Задарска жупанија.

Во име на жупанијата на учесниците и гостите им се обрати заменикот на задарскиот жупан Станко Зрилиќ, а во името на градот заменикот градоначалник Касат. Во име на Советот за наци-

оналните малцинства во Р. Хрватска и како претседател на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска со срдечни зборови се обрати и Ангел Митревски.

Веќе неколку години, поточно 5, се чини дека Македонците се најактивни на овие простори.

На манифестацијата Македонците ги претставија: Иван Андријевиќ и Марино Перовиќ, со сплет македонски песни на кларинет и Дарко Јовановски со песни од покојниот Тоше Проески. И едниот и другиот настап предизвикаа големи аплаузи.

А за јадењата, па што да кажам освен дека сме единствени. Знај, ќе речете “Па секогаш ли тавче-гравче?” Да, ама со редици се чекаше за него. Нашиот член Драган Јакимовски, мајстор за тавче-гравче, (замислете Македонец роден во Задар) го готви можеби побубаво и од некој што е роден во Македонија. А, пак, вредните раце на нашите членки направија солени кифлички и многу други вкусни македонски колаци.

Е. Л.

И македонски уметници на фестивал во Шибеник

Шибеник: Педесеттото издание на престижниот Меѓународен детски фестивал во Шибеник блесна со својот сјај. Во јубилејната година организирана е посебна програма во соработка со скопјанецот Пане Темов и македонскиот Баскер фест.

Половина век трае детскиот фестивал во најстариот град на Јадранот, градот Шибеник кој ја понесе титулата “Град на детето”. Со години наназад меѓу бројните учесници од целиот свет се вбројуваа и македонски уметници, културно-уметнички друштва, писатели, улични танчери, театарски групи, музички состави и бендови. Во двонеделната програма годинашното издание на фестивалот понуди 360 изведби со над две и пол илјади учесници од 23 земји. Плоштадите и улиците во градот беа претворени во вистински сценски подиуми од каде посетителите восприемаа културни содржини, а градот беше претворен во вистински центар на детската уметност и култура.

Шибеник не е голем како Загреб или Њујорк, или Берлин, но со овој фестивал покажува дека може да организира нешто што има светска вредност, истакна хрватскиот претседател Иво Јосиповиќ, покровител на манифестацијата, на кого му припадна честа да го отвори 50 јубилеен Меѓународен фестивал на детето. Фестивалот во кој посебно доаѓаат од израз детската креативност и творештво, за градоначалникот на Шибеник, Анте Жупановиќ претставува вистинска гордост, па вети дека и натаму ќе се залага за зачувување на титулата “Град на децата”.

Посебна програма беше организирана во соработка со Пане Темов од Скопје, кој со своите улични забавувачи од Македонија, Швајцарија, САД, Полска, Италија, Шпанија, Канада и Хрватска го привлекуваше вниманието на посетителите.

Уличните танчери ни понудија забава до бесвест. Го оживеаја градот буквално на секое коше и понудија нешто ново, забавно и интересно, од акробации, гимнастички точки и разни други изведби проследени со музички ефекти, ни рече Андрија Тулиќ, мајка на три деца која проследила добар дел од содржините на Меѓународниот фестивал на детето.

М. Г.

БИТОЛЧАНИ ЈА ВООДУШЕВИЈА ИСТРА

Пореч: Фолклорниот аматерски ансамбл “Битола” од Битола, на 27 јуни годинава, на покана од Туристичката заедница настапија во Пореч. Битолчани беа најавени на четири јазици за со овие игроорци да можат подобро да се запознаат и Хрватите, и Италијанците, и Германците, и Англичаните присутни на настапот.

Во изведбата на овој незаборавен етно спектакл настапија седум инструментални музичари, четиринаесет девојки и дванаесет момци, игроорци на возраст од дваесетина години, предводени од нивниот програмски уредник, битолскиот адвокат Иван Рутевски. Програмата беше изведена во четири тематски целини: “Преспа”, “Копачија”, “Источна” и “Повардарје”, меѓусебно разделени со преубави интермеца од битолските староградски песни. Притоа, презентираа мошне квалитетен опис на ората, мелосот, носите и на крајот на третата целина, “Источна”. Посебно му се заблагодарија на жупанскиот претставник на Македонското национално малцинство и претседател на МКД “Кочо Рацин”, Тодор Брдарски, за големиот придонес на туристичката понуда на Пореч. Пофалба слушавме и од водителот на “Битола”, Иван Рутевски, кој се заблагодари за одличниот организираната Истарска турнеа, при што на ансамблот му следеа настапи и во Умаг, на Смотрата на националните малцинства на Истра, и на Ровинската музичка ноќ.

Р. Д.

ФЕШТА СО МАКЕДОНСКИ МЕЛОС

На традиционалната “Фешта” во живописното општинско истарско место Св. Виченат, прочуено во последно време со квалитетен избор на културни настани и добра музика, беа поканети МКД “Кочо Рацин” со претседателот Тодор Брдарски, жупанскиот претставник на Македонското национално малцинство во Истра од Пула и нивните гости КУД “Битола” од Битола, РМ. Според обичаите, оваа “фешта” трае три дена и обилува со различни содржини: саем на занаетчиски производи со акцент на старите занаети, на кулинарски специјалитети, земјоделски производи, избор на најквалитетни граа јадар и дробен добиток, културна смотра и друго.

Нашите домаќини од општината и Туристичката заедница на Св. Виченат, ја почнаа манифестацијата на 25 јуни годинава. Следниот ден го одредија за едно вонредно културно доживување со пејачката група “Ленки” на МКД “Кочо Рацин” и соло пејачка на македонски народни и староградски песни и популарни забавни мелодии, Марина Мијаговиќ од Пула, со музичката придружба на гостите од Битола, како и фолклорниот аматерски ансамбл “Битола”. Боите на домаќините чесно ги одбрани КУД “Св. Виченат” со избрана програма од истарски песни и танци меѓу кои и вообичаениот “Балун”. Многумина од домашните жители изразија желба да се сликаат со актерките и актерите облечени во македонските народни носии. Така оваа ноќ на македонски песни и ора, измешани со звукот на истарската гајда, сопилите и рожениците, предизвика големо воодушевување кај домаќините, како и бројните домашни и странски туристи од ова и околните места.

Р. Д.

Совет за националните малцинства на Р. Хрватска ЗОШТО НЕ НЕМА?

На 11 мај годинава Советот за националните малцинства на Република Хрватска одржа трибина на која се расправаше за застапеноста на националните малцинства на програмите на Хрватската Телевизија и Радио, како и на локалните ТВ и радио станици.

Претседателот на Советот, Александар Толнауер, поздравувајќи ги гостите: Милорад Пуповац, главните уредници на хрватската телевизија и радио и неколку други поканети од сферата на медиумите, истакна дека “Советот смета дека хрватската јавност треба најмирноторно да се информира преку програмите на хрватската телевизија и радио, но тоа за сега не е доволно според нивните презентации за хрватската и јавноста вон границите на земјата.”

Саборскиот пратеник, Милорад Пуповац рече: “Како член на саборската група за национални малцинства можам да речам дека ние, веќе подолго време, немаме рамноправен третман во хрватските електронски медиуми. Би ги исклучил неколкуте медиумски национални гласила. ХТВ веќе долго време не ги проследува прес-конференциите на нашата СДС странка. Зошто? Јас тоа не можам да го објаснам.”

Во плодната дискусија се обратија и неколку претставници на националните малцинства во РХ, кои истакнаа каква е медиумската застапеност во соседните земји. Како последен учесник на Трибината се обрати Ангел Митревски, кој рече: “За жал, морам да кажам дека информирањето за националните малцинства е рамно на нула што се однесува до етерот во Хрватска. “Призма” колку-толку ги следи нашите активности, но на уредникот на ХТВ во Сплит поважен му е некој скок со падобран отколку некоја информација врзана за националните малцинства. Неколкупати сум се уверил во неговите “извинувања” што камерите на ХТВ не дошле на настани што ги посетувале преку 500 спликани.”

Заклучок на Трибината беше дека во иднина треба што повеќе да се разговара со челниците на ХТВ за застапеноста на националните малцинства во Хрватска, затоа што тоа е еден од условите за членство на Хрватска во Европската унија.

М. А. Вујаклија

Александар Цане Јанкулоски го обои градот на Драва

Осиек: Големiot македонски уметник Александар Цане Јанкулоски (1936) на осиечката публика и се претстави со дваесет и девет дела од своето богато уметничко творештво кое трае речиси педесет години. Отворањето на изложбата се случи на 31 мај годинава во галеријата “Вернисаж”, на кое говореше директорот на галеријата и промотор на изложбата, Душко Верначки во атмосфера збогатена со звуците на младите уметници Дејан Чинчурак – обоа и Кирил Наумов – виолина и со присуство на бројни гости.

Во Осиек, овој основоположник на современа македонска ликовна и апстрактна уметност и на енформелот, дојде како дел од проектот на Министерството за култура на Република Македонија, Заедницата на Македонците во Република Хрватска и Македонското културно друштво “Браќа Миладиновци” од Осиек, а како дел од активностите во рамките на традиционалната манифестација “Денови на браќата Миладиновци” која се одржува секоја година во Осиек и во Гаково во чест на двајцата браќа и излегувањето од печат на “Зборникот на браќата Миладиновци”.

Дваесет и деветте слики од крупен и мал формат, иако создадени во различен период од животот на овој уметник, упатуваат на безвременост. Нивната колоритност во која доминираат темно зелената на реките, кафената на земјата и жолтата на сонцето се духовна и душевна слика на авторскиот творечки импулс каде внатрешното станува надворешно, видно и желно својата пораката да ја пренесе до гледачот, и уште повеќе, да оствари дијалог со реципиентот. За осиечката публика ова беше прва можност да се запознаат со еден македонски уметник од голем кааибар – се надеваме, не и последна.

Ј. М. Т.

Тркалезна маса на Зборот на новинарите на националните малцинства на ХНД МАЛЦИНСТВАТА ВО УСТАВНИТЕ ПРОМЕНИ И ВО МЕДИУМИТЕ

Тркалезната маса на тема “Малцинствата во уставните промени и во медиумите” што ја организираше Зборот на новинарите на медиумите на националните малцинства при Хрватското новинарско друштво, се одржа на 30 јуни годинава во просториите на ХНД во Загреб. Поднасловот на тркалезната маса беше: “Како медиумите на националните малцинства во Република Хрватска ги следат активностите околу новите уставни измени што се однесуваат на малцинските припадници”.

Средбата ја водеше претседателката на Зборот, Марина Апостоловска. Меѓу присутните беа Зоран Поповиќ и Давор Тркуља од амбасадата на Р. Србија, Марко Сотлар од амбасадата на Р. Словенија, Реџеп Салиу, министер советник при амбасадата на Р. Македонија, како и членови на Зборот и претставници на хрватските и на меѓународните медиуми.

Воведно излагање имаше застапникот на хрватскиот парламент Милорад Пуповац. Тој меѓу другото рече:

- Ustavne promjene su takve prirode da mi očekujemo da će one u značajnoj mjeri unaprijediti medijsku kulturu, medije i praćenje života pripadnika manjina i manjinske politike od strane medija. Najvažnije su promjene vezane uz izborni postupak te uz reguliranje manjinskih institucija, prije svega manjinskih samouprava. Ako se ne bude posvetilo više prostora u redovitim programima za manjine, to neće biti dobro zbog razumijevanja sadašnjeg trenutka. Primjerice, SDSS je u zadnjih par godina sazvaо desetak konferencija za novinare, a HRT je popratio samo dvije. Njih, što se tiče manjina najviše zanima incidentnost, no ne i pozitivne teme, to se prenosi u emisijama kao što su “Prizma” i “Agora”. Moj je stav da se provede nova, drugačija organizacija “Prizme”

i da se javni mediji više otvore za važne teme vezane uz nacionalne manjine.

Потоа, Александар Толнаур, претседател на Советот на националните малцинства во РХ ја истакна важноста на медиумите во информирањето на граѓаните за националните малцинства и изрази незадоволство со начинот на нивното известување.

- Manjine, kojih u Hrvatskoj ima 7,47 posto po zadnjem popisu stanovništva, u medijima su zastupljeni sa samo jedan posto prostora. Isto tako, nacionalne manjine trebaju biti zastupljene u svim televizijskim i radijskim programima u Hrvatskoj, a ne samo u “Prizmi”. Ali zato, razdori su u židovskim zajednicama bili praćeni u javnim, većinskim medijima s čak 911 tekstova.

Претседателот на Хрватското новинарско друштво, Зденко Дука, рече како во јавните медиуми не постои сензибилност за важните теми на националните малцинства, туку дека сè уште постои нечувствителност и говор на омраза, додека секретарот на ХНД, Владимир Лулиќ нагласи дека медиумите треба да се отворат и да излезат од рамките на стереотипните размислувања за малцинствата.

На овие излагања се надоврза и Реџеп Салиу, министер советник при амбасадата на РМ во РХ, кој ги спомена и решенијата на медиумите во Македонија каде на државната телевизија и пишаните медиуми постојат програми, емисии и написи на јазиците на националните малцинства во државата.

Присутните новинари на Зборот на новинарите на националните малцинства при ХНД, како и нивните колеги од државните медиуми, потоа поставија неколку интересни прашања на кои добија одговори од водителите на оваа тркалезна маса во ХНД.

Елизабета Петровска

“Хронологија на Охридската Архиепископија” промовирана во Загреб КНИГАТА КАКО ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН ФЕНОМЕН

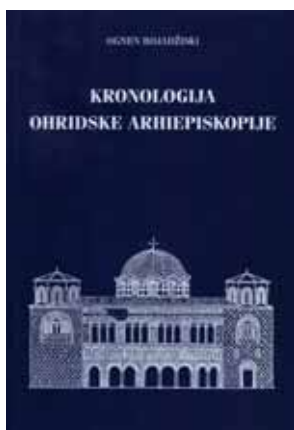
На 24 мај годинава во малата сала на Матица хрватска во Загреб беше претставено второто издание на книгата на професор Огнен Бојацки “Хронологија на Охридската Архиепископија”, која ја издадоа Заедницата на Македонците во РХ и “Кршчанска садашњост” со поддршка на Советот за национални малцинства при Владата на РХ. За книгата и авторот зборуваа д-р Златко Матијевиќ, д-р Јурај Колариќ и д-р Васил Тоциновски.

- Velika mi je čast govoriti o Ognenu Bojadžiskom i njegovom radu, jer je on toliko toga napravio u životu da je teško izdvojiti ono po čemu bi ga se moglo okarakterizirati. Sve je dotaknuto njegovom rukom rezultiralo pozitivnim radom i rezultatima što se vidi i iz njegovih stručnih i publicističkih radova. A Ohridska Arhiepiskopija je fenomen političke, etničke, nacionalne, državne, vjerske, kulturne i zapravo jedan cijeli aspekt povijesti makedonskog naroda koji se veže uz nju – посочи д-р Матијевиќ.

- Moram reći da na hrvatskom jezičnom prostoru mi o pravoslavlju nemamo literature ili je ona vrlo skromna. Zbog toga, svako novo djelo koje obogaćuje ovaj prostor s jednim ekumenskim pristupom, ne samo da je dobrodošlo, već je i potreba naše svakidašnjice. Svima onima koji posegnu za ovom riznicom pisane riječi jednog naroda, jedne crkve, a i jednog mjesta, Ohrida, vjerujem da će im postati zanimljivo i omiljeno štivo – во своето излагање нагласи д-р Колариќ.

- Огнен Бојацки ја задолжува Македонија со из-

вонредно значајните и ретки книги како што е и оваа Хронологија. Фрапира информираноста, податоците, изгледа неверојатно колку многу знаења има собрано во еден човек. Во животот не постојат случајни нешта, па така и оваа книга е составена од четири поглавја кои ги толкувам како четири годишни времиња, како еден сложен систем на сите човечки, односно цивилизациски

придобивки. На Огнен му посакувам уште многу вакви дела со кои ќе ги обедини срцето и мислата во целина – меѓу другото, рече д-р Тоциновски.

На крајот, Огнен Бојацки се заблагодари на промоторите и присутните, меѓу кои беа амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски, министер советникот и советникот при амбасадата на РМ во РХ, Реџеп Салиу и Данчо Петровски, свештеникот на МПЦ во РХ, протојереј Кирко Велински, претседателот и потпретседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски и Никола Гроздановски, и многу други.

Елизабета Петровска

“БЕЛИ МУГРИ” ВО ДВОРЕЦОТ ГАЛСКИ

Истиот ден, на 24 мај, хрватското здружение Мужича загорског срца во еден од најубавите дворци во Хрватското загорје, дворецот Галски во Гредице кај Забок, го претстави репринтот на книгата поезија “Бели мугри” од Кочо Рацин во издание на Заедницата на Македонците во РХ. Тоа беше вечер на македонската култура, на пријателството на македонскиот и на хрватскиот народ, вечер одржана по повод македонскиот национален и верски празник Св. Кирил и Методиј.

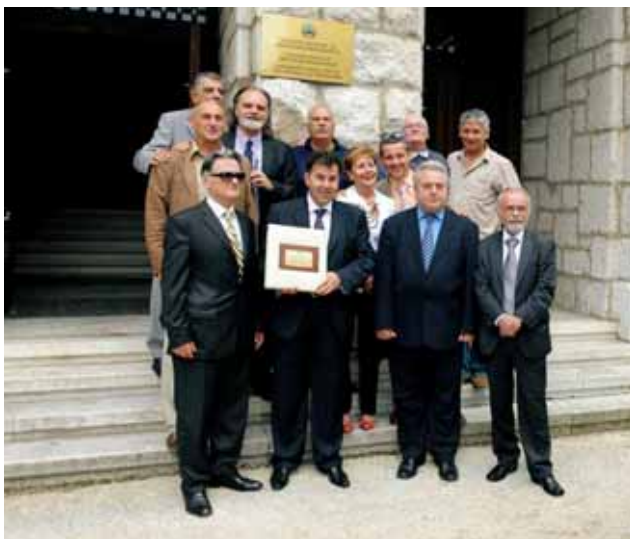
Покровители на ова претставување беа Амбасадата на РМ во РХ, Крапинско-загорската жупанија и градот Забок. На гостите им се обратија претседателот на хрватското здружение Мужича загорског срца, Рајко Фуреш и градоначалникот на Забок, Иван Ханжек.

Репринтот го претстави д-р Васил Тоциновски, додека за хрватско-македонските книжевни врски зборуваше познатиот историчар и публицист, професор Огнен Бојацки. Стиховите на Кочо Рацин ги интерпретираше драмската актерка Костадинка Велковска, а во музичкиот дел на програмата настапи хорот Зипка од Кумровец.

Е. П.

ОТВОРЕН ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ КОНЗУЛАТ ВО ХРВАТСКА

За почесен конзул е именуван проф. д-р Горан Калоџера

Во ректоратот на Универзитетот во Ријека на 29 мај оваа 2010 година отворен е првиот конзулат на Република Македонија во Република Хрватска. За почесен конзул е именуван проф. д-р Горан Калоџера. На свеченото отворање на конзулатот присуствуваа: амбасадорот на Р. Македонија во Р. Хрватска, Н.Е. Данчо Марковски со соработниците, жупанот на Приморско-горанската жупанија, Златко Комадина, градоначалникот на Ријека, Војко Оберснел, ректорот на риечкиот Универзитет, проф. д-р Перо Лучин, високи претставници од католичката црква, свештеникот на МПЦ во РХ, протојереј Кирко Велински, претседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски, претставници на македонските асоцијации во Хрватска од Осиек, Задар, Сплит, Пула, Загреб и Ријека, како и бројни претставници на медиумите.

Оценувајќи го отворањето на конзулатот како продолжение на соработката на двете држави, амбасадорот Данчо Марковски во своето обраќање ја посочи интензивната соработка меѓу Хрватска и Македонија. Притоа рече дека по соработката на културното и на научното подрачје, наскоро таа ќе се прошири и на стопански план. Творејќи за односите меѓу двете држави, особено го образложи отворањето на конзулатот: “Драги пријатели, многумина од вас сигурно се прашуваат

зошто нашиов прв конзулат во Хрватска го отвораме во Ријека. На овој чекор се решивме поради неколку причини. Приморско-горанската и Истарската жупанија економски се меѓу најразвиените во Хрватска. Ријека ја сметаме и ја доживуваме како бастион на македонскиот јазик и култура, воопшто. Еден од најзаслужните за тоа е проф. Горан Калоџера, истакнат македонист, вљубеник во Македонија, во нејзината култура, во нејзините научни достигнувања и општочовечки вредности. За својот придонес во унапредувањето на научно културните врски меѓу Македонија и Хрватска, тој има добиено високо државно одликување од нашиот претседател и е надворешен член на МАНУ. Токму затоа, тој е именуван за почесен конзул.”

Потсетувајќи дека овој конзулат е петнаесетта дипломатска дејност во Ријека, градоначалникот Војко Оберснел најави и скоро потпишување на спогодбата за пријателска соработка на Ријека и Битола. Жупанот на Приморско-горанска жупанија, Златко Комадина, како додатна предност на новиот конзулат го истакна фактот дека на местото конзул е поставен просветен работник. Ректорот на Риечкиот универзитет проф. д-р Перо Лучин потсети дека Универзитетот во Ријека има долгогодишна соработка со македонските универзитети и најави скоро поинтензивна соработка со размена на студенти и научни работници. Во името на македонското малцинство претставникот на МНМ во ПГЖ проф. Левко Цветковски, говореше за значењето на конзулатот, за неговото нагатамошно дејствување и за решавањето на многу животни потреби со кои ќе им се помогне на македонското малцинство и на другите што живеат на овие простори.

V. Настески

Денови на македонската култура во Ријека АКАДЕМИЈА ЗА ДЕНОТ НА Св. КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Свечената академија почна со изведба на свечената песна за Св. Кирил и Методиј, во изведба на пејачката група на МКД “Илинден”. Следеше најавата на програмата, што ја водеше Илија Христовулов.

Денот на светите браќа Кирил и Методиј минатата година во Заедницата на Македонците во Р. Хрватска е предложен како манифестација која традиционално ќе се одбележува секоја година и е предвидена во рамките на програмските дејности на македонските асоцијации во Ријека. Така на 28 мај годинава, во просториите на македонското малцинство е организирана Свечена академија по тој повод. На свеченоста, покрај членовите на МКД “Илинден” и Советот на МНМ во Ријека, присуствуваа бројни гости и пријатели од Ријека и Приморско-горанската жупанија.

Манифестацијата за отворена ја прогласи Михаило Давчевски, претседател на Советот на МНМ, при што ги поздрави гостите, меѓу кои беа амбасадорот на РМ во РХ, Н.Е. Данчо Марковски со соработниците, началничката на Риечкиот градски совет, Иванка Першиќ, водителот на културните дејности во градот, Вишња Вишњиќ-Карковиќ, протојереј Кирко Велински, свештеник на МПЦ во Хрватска, Бранка Полонијо, претседател на Друштвото за култура, екологија и традиција

“Сињали” од Башка на Крк, д-р Сања Зупчиќ, доцент на Филозофскиот факултет во Риека, еминентни риечки културни дејјци, д-р Мирјана Црниќ од Заводот за историја и општествени науки при ХАЗУ на градот Риека, проф. Дарко Гашпаровиќ, проф. Миљенко Магдиќ, Ѓакомо Скоти и други.

Во воведниот збор Михаило Давчевски напомена дека ќе говори во име на Советите на градовите Риека и Пула, но и во име на претставниците за ПГЖ ИЖ. Осврнувајќи се кон одбележувањето на Денот на светите браќа Кирил и Методиј, тој ги спомена и творците на македонскиот јазик и литература браќата Миладиновци и нивните следбеници. Но, посебно се задржа на светите браќа, за нивната мисија, за делата, за глаголицата која ја посеаја по патешествијата оставајќи неизбришави траги особено во Истарско-приморскиот дел на Хрватска. Посебно ја поздравил претседателката на Друштвото за култура, екологија и традиција “Сињали”, Бранка Полонијо од Башка, Крк, па рече дека Друштвото има намера да изгради “Алеја на глаголашки слова”, а досега ја имаат поставено првата буква пред влезот во Башка.

До присутните на Академијата поздрав упати началничката за култура на градот Риека, Иванка Першиќ, со посебна желба овие и вакви собири на културното поле да бидат богатства кои би нè поврзувале. Во поздравниот збор амбасадорот Данчо Марковски го спомна денешниот мајски ден, каде што денга од изутрина ние Македонците чествувавме еден молибден, па рече: “Ако 24 беше во Рим, ние денес успеавме да преточиме нешто во Риека што се надевам дека ќе трае со години, со надеж дека ќе ги исполни вашите чувства уште повеќе да се чувствувате рамноправни граѓани на оваа пријателска земја на Хрватите, меѓутоа и на Македонците. Денес отворивме почесен конзулат, денес се вброивме меѓу останатите европски земји, застанавме во ист ред со Австрија, Италија, Германија и со сите побогати земји, меѓу кои застана и Македонија. При тоа, не можеме, а да не ги споменеме зборовите на почитуваниот градоначалник Оберсел, кој ми се заблагодари и рече: “Ви благодарам бидејќи вие сте петнаесеттиот почесен конзулат во овај град.” А ова што вечерва треба да го чествуваме, а потоа и да ги погледнеме прекрасните слики на нашиот почитуван Коле, само покажува дека веќе одамна сме ја завршиле работата. Веќе се чувствуваме како дома, па мислам на она што треба да значи да се пружат дел од нашите чувства, од нашата душа, од нашите среќни убави мисли и да ги поделиме со нив и едноставно да изградиме уште подлабоко, уште поцврсто дружење меѓу двете држави”.

Пригоден реферат на академијата поднесе проф. Сања Зупчиќ, доцент на Филозофскиот факултет во Риека, насловен “Хрватско-македонски културни допири во светлина на средновековните текстови”. Во име на Друштвото “Сињали”, Бранка Полонијо на собирот упати поздрав до сите Македонци во РХ и им го честита големиот национален празник Денот на Св. Кирил и Методиј. Со неколку збора го претстави друштвото кое постои четири години и нивната врска со глаголицата. Посебно го истакна животот на граѓаните на Башка како колевка на писменоста со откриената Башканска плоча во нивното место, но и со гордоста на секој башканин за плочата испишана со глаголица.

Дел од публиката на Академијата

Со куса пригодна уметничка програма се претставува членовите на МКД “Илинден” Цветанка Томашевска и Илија Мојчевски, читајќи ги текстовите од современата македонска литература “Најскап дар”, посветени на светите браќа.

Владо Настески

СЛИКАР СО ПОЕТСКА МИСЛА И ДУША

Во рамките на одбележувањето на Денот на светите браќа Кирил и Методиј во Риека беше поставена и изложбата на слики на д-р Никола Гроздановски – Коле, отворена во просториите на Македонското малцинство. Изложбата ја претстави и отвори проф. д-р Васил Тоциновски, кој покрај речта што ја кажа за сликарот и неговиот богат сликарски опус, особено ја нагласи дарбата и енергијата која го следат со години да создава и да ја обогатува својата сликарска колекција. За сликарот Никола Гроздановски – Коле едноставно рече дека е поет – мајстор и во своите дела ги обединува глетките и привиденијата (видливи и опипливи категории) од една, со мислите и чувствата (скришни и недофатни нешта) од друга страна. Така ја создава хармонијата како сведоштво за трајноста на човекот, животот и светот. Сопствената позитивна енергија која секогаш се дарува на другите без пресметка за тоа колку и се возвраќа, уметникот им ја посветил на љубовта, добрината, мудроста, почитта, разбирањето од кои како чудесни цветови се извишуваат среќата, спокојството и здравјето. Сликарскиот јазик сам по себе ја има универзалната назнака, како и музиката на пример, рече Тоциновски.

Бројните слики кои ги красеа просториите на Македонците во Риека се дел од најновите сликарски изработки на Гроздановски. Многупати сум пишуval за Коле, но овој пат искрено и со почит тоа го чинам за својот пријател и долгогодишен соработник во многуте активности кои сме ги правеле за нашите здруженија.

В. Н.

13 ДЕНОВИ НА БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ ВО ОСИЕК

Промоција на двајца поети – добитници на наградата „Браќа Миладиновци“ на Струшките вечери на поезијата: Весна Ацевска и Санде Стојчевски

Од свеченото отворање на промоцијата

Промоцијата на наградени поети за најдобра стихозбирка објавена меѓу два фестивали Струшки вечери на поезијата стана традиција на манифестацијата “Денови на браќата Миладиновци”. Имено, ова е четврта година по ред што во Осиек, родниот град на Штросмаер, и во неговото вечно почивалиште Гаково доаѓаат познати и помалку познати, но надежни имиња на македонската поетска реч, чие наградено дело се претставува пред публиката.

Според зборовите на претседателката на Македонското културно друштво “Браќа Миладиновци” во Осиек, Јагода Тренеска-Цветичанин, оваа активност почна да се реализира во 2007 година, преку Братислав Ташковски, чие творештво и наградена книга ги претстави Венко Андоновски, па во 2008 година гостин беше Никола Маџиров заедно со младата хрватска поетеса Антонија Новаковиќ, во 2009 година еминентниот поет и новинар Ристо Лазаров, а сега, во 2010 дружењето продолжи со едно од најголемите имиња на македонската поезија, Весна Ацевска. Заедно со неа, на гости ни беше и Санде Стојчевски, голем поет, критичар и награден со истата награда во 2001 година, така што имавме несекојдневна прилика за прекрасно дружење со двајца различни, големи имиња на современата македонска литература, а испреплетени и животни и поетски.

Овогодинашната прослава на Деновите на браќата Миладиновци во Осиек започна на 13 мај со гостувањето на државниот ансамбл на Македонија “Танец”, продолжи со отворањето на изложбата на академскиот сликар Александар Јанкуловски Цане на 31 мај, а кулминираше со поетското претставување на Ацевска и Стој-

Санде Стојчевски со амбасадорот Марковски

чевски на 18 јуни во клубот на книжарницата “Нова” во Осиек.

“Ова не е завршеток на активностите во рамките на оваа манифестација”, нагласи на почетокот на претставувањето Тренеска-Цветичанин. “Традицијата започната уште пред 13 години, како аманет на браќата Миладиновци и бискупот Ј. Ј. Штросмаер, вклучува културни содржини кои секоја година им ги подаруваме и на Осиек и на Гаково, каде делегација на Друштвото со своите гости заминува утре. Манифестацијата ќе продолжи и во септември, со преселувањето на изложбата на Јанкуловски во Гаково”.

Присутни високи гости

На овогодинашната промоција на поетите Весна Ацевска и Санде Стојчевски присуствуваа амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски, советникот во Амбасадата на РМ во РХ, Данчо Петровски, претседателот на Заедницата на Македонците во РМ, Ангел Митревски, советничката за култура на град Осиек, Јерка Хедл, претставниците на Македонците за град Осиек, Осиечко-барањска и Вуковарско-сремска жупанија, и бројни други гости.

Промотор на двајцата поети оваа година беше професорката Борјана Прошев-Оливер од Загреб, која во својот уведен дел рече дека “на овој начин се одбележува едно од најважните случувања во македонската историја, објавувањето на Зборникот на браќата Миладиновци” и додаде дека “со оваа манифестација Друштвото од Осиек ги слави своите патрони и им оддава признание за великиот чин”, зајак-

нувајќи ја врската на Струга со Осиек за што Друштвото има добиено и Повелба од градот Струга во 2004 година за високи дострели и афирмација на македонската литература, култура и јазик”.

Во своето претставување на Весна Ацевска, минатогодишната добитничка на наградата “Браќа Миладиновци” за стихозбирката “Столисник”, Прошев-Оливер рече дека таа е “парадигматски примерок... македонска поетеса на современото време чиј спокоен поетски ритам низ кој зборовите се ресемантизираат и го збогатуваат своето значење, ја нагласуваат нејзината потрага по битието и вистината”. Зборовите во поезијата на Ацевска се појавуваат како “музика и авантура која трага по сопствената смисла”. Јулијана Младеновска-Тешија потоа ја прочита песната “Нов збор” препеана на хрватски јазик, а Весна Ацевска, на големо воодушевување на присутната публика, на македонски јазик ги прочита своите песни “Два-наесет риби” и “Псалм”.

Игра со тишината

Претставувањето продолжи со истакнување на сличностите и разликите меѓу Ацевска и Стојчевски. Така, Борјана Прошев-Оливер рече дека “компатибилноста е највидлива во заедничкиот светоглед и внатрешната духовна синергија меѓу двајцата поети”, а разликата пак се во јазикот, стилот, но и во нишката која поетите ги води кон трагањето по зборот. Кај Стојчевски се забележува “херметичен поетски јазик кој обилува со вметнување инјекции од зборови како просторот би се исполнил”, истакна Прошев-Оливер и додаде дека неговата игра е “игра со тишината, со празниот простор кој се појавува како стратегија на ревалоризирање... како референцијална точка... како функција што ја има паузата во музиката.” Јулијана Младеновска-Тешија потоа прочита две песни од Стојчевски во хрватски препев, “Од перо седло” и “Орел”, а тој се надоврза со една песна на македонски јазик од својата наградена стихозбирка “Трмка”.

Во дијалогот потоа се вклучија и самите автори и ја истакнаа својата радост што се во Осиек и што се претставуваат пред Осиечката публика. И Весна Ацевска и Санде Стојчевски му се заблагодарија на амбасадорот на РМ во РХ, Данчо Марковски за присуството, “со што ја истакнува својата безрезервна поддршка кон активностите на македонските здруженија во Хрватска за негување и сочувување на македонскиот јазик и литература”, но пред сè, на Македонското културно друштво од Осиек и неговата претседателка и членовите, за нивната отвореност, одлична организација и топол прием“ со што поетите, според нивните зборови, добија не само можност за незаборавно дружење, туку и за нови пријателства.

Македонците со почит на гробот на Штросмаер

Врска меѓу филозофијата и поезијата

Санде Стојчевски ги истакна напорите на македонската Влада, посебно околу остварувањето на проектот 130 томови Антологија македонска литература чиј уредник е тој, каде се застапени автори “од Климент до денес”. Проектот вклучува препечатување на делата на авторите, но и нивен превод на англиски, француски, руски, германски и шпански јазик, како и на извадоци на арапски и на кинески јазик.

Претставувањето заврши со разговор со поетите околу врската помеѓу филозофијата и поезијата, играта со јазикот и статусот на македонската поезија денес, по што поетите на присутната публика им доделија примероци од своите објавени дела.

Манифестацијата Денови на браќата Миладиновци продолжи на 19 јуни со посета на делегација на Македонското здружение и нивните гости кај градоначалникот на Ѓаково Зоран Винковиќ, посета на спомен-музејот и полагање венци на гробот на бискупот Ј. Ј. Штросмаер, по што групата замина на едночасовно запознавање со државната ергела на познатите коњи Липиџанци на Ѓаково.

Јулијана Младеновска-Тешија

Учесниците на манифестацијата во катедралата во Ѓаково

ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ЗАГРЕБ

Манифестацијата беше масовно посетена

Весело, распеано, разиграно... Тоа беа главните одлики на културната манифестација “Денови на македонската култура” што на 28 јуни годинава, во просториите на Народното отворено училиште Загреб ја организираше МКД “Охридски бисер”, со поддршка на Советот за национални малцинства при Владата на РХ.

Манифестацијата избобилуваше со разновидни програмски активности. Д-р Никола Гроздановски – Коле со својата ликовна изложба “Роднокрајски записи” од 40-тина слики со мотиви од Македонија, уште еднаш докажа дека е врвен уметник. Професор д-р Васил Тоциновски за него рече дека е едноставно поет – мајстор кој во своите дела ги обединува глетките и привиденијата од една, со мислите и чувствата од друга страна, така создавајќи ја хармонијата како сведоштво за трајноста на човекот, животот и светот.

Поезија на македонски автори рецитираа Лилјана Димова Петрнел и Елизабета Петровска, а пејачката група “Моми бисерни” ги отпеа македонските народни песни “Сношти сакав да ти дојдам”, “Се посврши сербес Донка” и “Сношти поминав, заминав”. Фолклорната група “Китка” во своите три настапи ја “запали” многубројната публика со “Циганчица” и со сплет ора и песни од скопскиот крај и од источна и Пиринска Македонија, па измами големи аплаузи. Во текот на мани-

Д-р Васил Тоциновски за изложбата на Гроздановски

фестацијата беше организирана и хуманитарна акција на која се собираа донации за малиот Јане Велковски.

Програмата ја водеше Тинка Б. Крстева, а претседателот на МКД “Охридски бисер”, Благој Штерјов, поздравувајќи ги посетителите и свечено ја отвори изложбата, па ги повика гостите да ја разгледаат. На настанот присуствуваа и амбасадорот на РМ во РХ, Н.Е. Данчо Марковски, советникот при амбасадата на РМ во РХ, Данчо Петровски, свештеникот на МПЦ во РХ, протојереј Кирко Велински, потпретседателката на Градското собрание на Град Загреб, Татјана Хољевац, водителот на програмата во ПОУ, Тихомир Жиљак и многу други. Сите тие имаа можност да ги разгледаат и ракотворбите на етно работилницата “Разбој” и да се засладат со домашни колачи и пити, сокови и македонски вина, што ги подготвија вредните членки на МКД “Охридски бисер”.

Оваа, веќе традиционална манифестација предизвика позитивен впечаток кај, видно, задоволните гости. Затоа, уживајте во фотографиите кои зборуваат многу повеќе од било кој напишан збор.

Елизабета Петровска

Тинка Б. Крстева

МИ НЕДОСТИГААТ ФРЕНКИТЕ И ЧУШКИТЕ СО ВКУС НА СОНЦЕ

Тинка Б. Крстева е нова членка на МКД “Охридски бисер” и “Моми бисерни”. Кога се запознавме и кога ја прашав од каде е, таа ми рече:

Мојот животен пат започна пред 36 години во Струмица. Секој што чул за Македонија, знае каде е Струмица. Оној што не знае, треба да научи. Кога некој е роден таму, каде и да оди во светот, едната нога секогаш ќе му биде во Астрион. Таму за првпат се спознав себеси, допирајќи го песокот и залевајќи ги цвеќињата во дворот. Таму завршив основно училиште, страшно ја изучу-

вав биологијата, понесена од микрокосмосот што го видов во лушпата од кромидот погледната под микроскоп. Јас им припаѓам на оние генерации кои беа дел од експериментот наречен средно насочено образование. Учев во гимназијата “Јане Сандански”, насока економски техничар.

Нејзиниот интересен одговор ме поттикна на понатамошен разговор. Ја замолив да ми го раскаже својот животен пат.

Книгите се мојот живот. Постојано бев окружена со книги. Првото што го направив во прво одделение, беше уписот во Градската библиотека. Сказни, приказни, митови, книги за деца, и во седмо одделение стигнав до “Орканските височини”. Се редеа Толстој, Данте, Достоевски, Преврер, Бодлер, По, Стендал... Страста кон читањето беше пресудна за изборот на факултетот – се запишав на Филолошкиот факултет на групата Македонски јазик и книжевност. Тој период од мојот живот го нарекувам хуманизам и ренесанса. За првпат искусив самостојност и во одлуките и во одговорностите. Многу нови пријателства, проникнување во нови знаења, истражувања, аналогии, компарации, спротивставувања и уште многу нешта го обележаа тоа време, на кое секогаш со носталгија ќе му се навраќам.

По завршувањето, предавав македонски и англиски јазик во неколку основни училишта. Најфасцинантно во таа професија е детската мудрост. Нивните прашања, нивните сомнежи, нивното согледување на светот – толку чисто и продуховено.

Потоа се случи Австрија, патот на моето духовно истражување и себerealizирање. Работев со возрасни

со пречки во развојот. На тој пат го сретнав мојот сегашен сопруг, Ненад. Сè започна како едно убаво пријателство кое прерасна во љубов и од 2009 година сме во брак. Со него ја открив убавината на готвењето – нашата кујна е алхемиска работилница, каде што едноставните состојки се облагородуваат со вкусот на маслиновото масло или аромата на лукот или со зачинските билки. Со него ја открив убавината на возењето велосипед – најубавиот вид рекреација, во кој се соединети убавото и корисното.

А што е со Загреб и МКД “Охридски бисер”? – бев љубопитна.

Загреб. Ги сакам големите градови. Силно ме привлекува динамиката – врвлицата, итањето. Толку многу лица со различни приказни. Секогаш носам пенкало и тетратка – не сакам да ми избега некоја приказна што сум ја прочитала од лицето на случајниот минувач на улица. Сè уште се учиме – Загреб мене и јас него.

Во МКД “Охридски бисер” дојдов да пеам. Не знаев што да очекувам, зашто не сум имала слични искуства. Веднаш станав дел од вокалната група “Моми бисерни”, пеам први глас. Ме дочекаа топло и срдечно, ме прифатија како да сум дел од нив. Всушност мене ми требаше повеќе време да се отпуштам и да се претставам. Сега сум дел од друштвото.

Но, сигурна сум дека ти недостига Македонија. Размишлуваш ли понекогаш за тие минати времиња?

Македонија. Ми недостасуваат моите најблиски особено Виктор и Атанас. Ми недостига седењето на терасата со Лени и задлабочувањето во битните теми за животот. Ми недостигаат моите другарки кои секогаш беа со мене и кои ме сакаат таква каква што сум. Оваа година славиме 30-годишнина од почетокот на нашето другарување. Каде и да сум, ги носам со себе спомениите на изминатите случки, на смеата и тагата, на радоста и скрбта низ коишто сме минале заедно.

Ми недостигаат френките и чушките, и јагодите месечарки, и срсалиите (кајсиите) што ги имаме посадено во дворот. Таму секоја овошка, секој плод има вкус на сонце.

Навистина уживав во разговорот. Тинка, симпатично, скромно и ненаметливо го доби сето мое внимание. Ми беше вистинско задоволство што се запознавме. Разговорот таа го заврши со зборовите:

За крај, нешто од култната книга “Малиот принц”, лисицата наместо мене: “Еве ја сега мојата тајна. Многу е едноставна: човек гледа добро само со срцето. Најсуштественото е невидливо за очите.”

Елизабета Петровска

Сплиќани по гордоста исти како битолчани

Македонецот Алекс Букарски, кој еден месец престојуваше во Сплит, градот го доживеа како својата родна Битола

Битолчанецот Алекс Букарски, млад писател, еден месец беше на студиски престој во Сплит. Автор е на збирката раскази “Луѓе на кои не им се отвора падобранот” и бројни колумни што се објавуваат во македонскиот дневен весник “Дневник”. Вели дека инспирацијата за своите дела ја црпи од секојдневниот живот.

- Мојата проза длабоко е натопена со автобиографски мотиви. Животот на младите во транзициско време. Расказите се урбани, лични и со социјална димензија. Во моите дела давам приказ на “маргинаалците” и на тој начин предизвикувам бројни реакции, вели Букарски.

Неговиот стил, како што впрочем може да се согледа преку неговите дела, е својствен и впечатлив, бидејќи тој пишува, како што вели, “без ракавици”. Одбира теми и од политиката, а најдраги му се реакциите што ги добива кога пишува за литературата.

Луѓето сакаат несекојдневни приказни

“Луѓето повеќе сакаат несекојдневни приказни. Особено сум горд на истражувачката сторија што ја напишав за композиторот Димитар Лала”, посочува Алекс.

Посетата на Букарски во Сплит беше во рамките на Програмата “Писатели во резиденции” што ја организира здружението “Курс” од Сплит, која пак, е во рамките на Традуки проектот. Со оваа програма се опфатени писатели од целиот регион, кои добиваат едномесечен стипендиран студиски престој во Хрватска. Неговата обврска од ова патување е да го заврши своето дело, а за оваа прилика Букарски одбра работа на биографски роман за браќата Манаки, потоа создаде дневник со впечатоци и, секако, за него ќе останат забележани и импресиите од културниот живот во градот Сплит. Престојот во Сплит му овозможи и стекнување на нови искуства, запознавање со културата на еден друг народ.

- Сплиќани по многу нешта ме потсетуваат на битолчани. И Сплит како град ме потсетува на Битола со својата богата и впечатлива архитектура и историското значење на спомениците на културата. Сплит го доживеав како град од бајките и многу весел, а луѓето што живеат таму ги краси некоја необична гордост. Слично е и со битолчани кои не се препотентни, туку се горде-

ливи во позитивна смисла на зборот. Сплит ми изгледа како град на контрасти, но очигледна е урбаната мафија која длабоко навлегува во порите на градот. А морето – тоа е најголемиот атрибут што го поседува Сплит, вели Букарски.

Човек кој се раководи од моментот

Тој во Сплит учествувал и на трибина каде читал извадоци од неговите дела. Станало збор и за состојбите во книжевноста, електронската книжевност, која во последно време сè повеќе се создава, блогите како нов медиум. Неговите размислувања во насока на тоа каква литература се создава на интернет и колку и дали таа е валидна, се движат во насока дека, сепак, можат да се најдат содржини кои се доста квалитетни, но и такви кои се крајно примитивни и ниски.

- Во нашата земја каде недоволно се развиени интернетските изданија, блогот има катапултска намена да исфрли на површина добри писатели и таленти. Блогот има огромна улога за граѓанското општество. Тоа е граѓанско новинарство и го искажува сè она што не можат да го кажат медиумите кои се врзани со бизнис релации или со власта, ни рече Букарски.

Тој е човек кој се раководи од моментот, го фаќа секој понуден миг и вели дека не сака однапред ништо да планира. Но, она во што е стопроцентно сигурен е дека секако ќе напише нова книга.

Со Алеркс Буковски се запознаа и дел од членовите на МКД “Македонија” од Сплит. Тој ги посети во просторите на друштвото при што беше запознаен со нивните бројни активности, особено со промоцијата на неговата родна земја во Хрватска, преку богатите фолклорни, музички или други активности на Македонците од сплитско-далматинската жупанија.

Милена Георгиевска

МАКЕДОНСКО-ХРВАТСКА МОСТОВИНА

Кон Зборникот трудови и прилози:

ДЕНОВИ НА БРАКАТА МИЛАДИНОВЦИ,

од Благоја Јовановски, Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Осиек, Октомври, 2008

Во организација на културната асоцијација што го носи името на великите стамени браќа од Струга Димитрија и Константин Миладиновци, Медитеранската академија “Браќа Миладиновци” во Струга, а по повод 148-годишнината од излегувањето на Зборникот на народни песни објавен во Загреб на 24 јуни 1861 година, во јуни 2009 година протече третата по ред Меѓународна литературна манифестација “Година на есејот” на тема “Меморија на езерото”. Како проток на чествувањето, овде, во домот на Миладиновци, положен е пред нашата жед како видочужност недопреното јадро на Зборникот на научни трудови и прилози: “Денови на браќата Миладиновци” од Благоја Јовановски, во издание на Заедницата на Македонците во Република Хрватска од Осиек, објавен во октомври 2008-та година.

Публикацијата е значаен авторов труд, затоа што браќата Миладиновци во своето просветително-мисионерско дело како нивен врв и вознес е издавањето на великиот македонски златозбор, за многумина, македонска бит-библија, објавен на македонски јазик во далечната 1861 година во Загреб. Собраните трудови и прилози на истакнати следбеници на делото на Миладиновци како и прилози на учесници при одржувањето на Меѓународната манифестација “Денови на браќата Миладиновци” во Гаково и Осиек, Република Хрватска, собрани во десетгодишното славје, како беседничари се цела плејада на научни и културни работници од Македонија и Хрватска.

И не само како основач и втемелувач на манифестацијата, Јовановски истрајно и содржајно успеал да го собере сето јадро од значајната граѓа испишана од перата, или испишана и испеана од устите на Кузман Шапкарев, Харалампие Поленакоски, Димитар Митрев, Блаже Конески, Александар Спасов, Гане Тодоровски, Кирија Пенушлиски, Блаже Ристовски, Томе Саздов, Милан Могуш, Горан Калоѓера, Томе Момировски, Петар Чакар, Мирко Куриќ, писмото за својата цврста определба дека се Македонци на потомците на браќата Миладиновци, Ристе Миладин и неговите два сина Димитар и Константин, текст на струшкиот новинар Наум Бајо и многу други.

Во прилогот *Од животот на браќата Миладиновци* Кузман Шапкарев емотивно и сликовито го дава животот и патилата на браќата Миладиновци, нивните особини, карактеристики, сè додека тие станат *страдалници и мачители*, вели и продолжува: *Напаѓачите, откако влегоа ненадејно во куќата, која некои од нивните другари сосема ја опседнаа, го фатија покојниот Д. Миладинов во самото легало, во неговата постела, пред очите на растрепереното, потресеното семејство. Го грабнаа, така да се каже, од неговите раце, го измолкнаа од неговите презгатки! Каков страв, каков трепет и ужас тогаш владеше во таа куќа, кај домашните, секој може да си претпостави.*

Од писмото на Димитрија од 25 февруари 1846 година упатено до Григоријевич се дознава дека Григоријевич го ангажирал Димитрија да се зафати со собирање народни песни – нагласува Харалампие Поленакоски. Зборникот што ќе се појави на бел свет ја има одредната задача да биде уште едно силно средство во борбата против темните сили на грцизмот, дава изблик на својата омраза спрема грчкото понижување на словените во Македонија, објавува Димитар Митрев, а пак Блаже Конески вели: За

Македонецот денеска нешто значи кога ќе се спомне само насловот “Сердарот” или насловот “За македонските работи”, или “Бели музри”. Кон тие дела се придружува, во златниот фонд на македонската литература, и Зборникот на Миладиновци... една од нејните вредносно најголеми дела и како присутност сè до денес. Во вистинска смисла: долготројна жива традиција, во својот прилог *Беседа за Зборникот на Миладиновци*, за неговото место во македонската литература, вели Александар Спасов, додека пак во прилогот *Вечните Миладиновци*, Гане Тодоровски покрај другото вели: *Навистина, Зборникот народни песни од Миладиновци е необично богат поетски вродок. За прв пат низ таков сеопфатен размер се поднесува на јавен увид херојскиот, јуначки и ајдучки епос.*

Постојат документи кои потврдуваат дека Константин во Русија неговите другари го нарекувале Македонија, а неговите песни македонски. Називот македонски песни, како ознака за песните во Зборникот, го употребувал и поетот Рајко Жинзифов, како и Константин лично. Во своето писмо од Раковски од 8 мај 1859 година Константин пишувал: “Ја имам многу македонски песни, кои сакам да издадам малко подоцна; зашто сега не ми дозвољаваат од стојателствата, нагласува Горан Калоѓера во прилогот *Односот на Штросмаер спрема Миладиновци*.

Изборот песни посветени за Миладиновци во следствениот циклус *Поетите за Миладиновци* подготвен од Благоја Јовановски, застапени се авторите Славко Јаневски, Блаже Конески, Јован Стрезовски, Гане Тодоровски, Радован Павловски, Тодор Чаловски, Ирина Ковалева – а свое неприкосновено место во публикацијата има антологиската Константинска *Т’га за југ*.

Во прилогот *Дударе – необична реликвија на родот Миладиновци*, Петар Чакар зборува со нагласка за Митра Миладинова, жена на Димитрија Миладинов, за едно симболично погребување во 1867-та година на петгодишнината од смртта на Димитрија. Таа, не можејќи да се помири со неговата смрт и погреб, во Струга направила величествена погребна поворка која носела трон со ковчег во кој биле алиштата на Димитрија. Митра посакала да има еден предмет од мажа си, па така таа нарачала некој од семејството да изработи уметничко украсно дударе, со угравиран крст, името и презимето на покојниот и датумот на изработка – кое го чувала во спалната соба, а пред смртта го предала дударето – споменик на сина си Пандета.

Значајни се и следствените прилози на Борислав Павловски *Симболично плетиво “Тагата за југот” од Константин Миладинов*, потоа на Јосип Брагулиќ; *Јосип Јурај Штросмаер и браќата Миладиновци*, на Станислав Маријановиќ; *Бискуп ѓаковачки Јосип Јурај Штросмаер и споменот на подвигот на браќата Миладиновци*, како и прилогот *Штросмаер и Македонците* на Хелена Саблиќ Томиќ; *Значаен прилог на преземања во меѓусебната македонска и хрватска култура* на Веле Смилевски, *Со почит кон делото на Миладиновци* и многу други што се вековнина за гласногордиот пев за Миладиновци во Република Хрватска низ збор и слика.

Сè на сè, благородното дело на Благоја Јовановски и на Заедницата на Македонците во Република Хрватска со Меѓународната манифестација *Денови на браќата Миладиновци*, не е ништо друго ако не македонско-хрватска мостовина не само за настогување на корпус-деликтите за вечно-вековните струшки браќа, туку и сидање на пријателските оддамнешни цврсти ракувања помеѓу двата народа.

Пишува: Петко Шипинкарровски

ЗА ЕГЗИЛОТ ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ

Во неколку продолженија д-р Борјана Прошев – Оливер специјално за “Македонски глас” пишува за најзначајните личности што ја одбележале македонската историја

Венко Марковски (1915. – 1988.)

Книжевноста, поради својот медиум јазикот како комуникациско средство е историски вмрежена и поврзана со мноштво корелативни низови: етнички, политички, социолошки, идејно-идеолошки. Тие, историски гледано ја засенуваат книжевноста наметнувајќи и ја функционираат коишто често немаат врска со самата природа на книжевноста. Затоа писателите на балканските историско и политички трусни простори често биле вреднувани, а во некои кризни периоди и исклучително проценувани според вонкнижевните показатели. Начелно врската помеѓу политиката (не во своето филозофско, туку прагматично значење) и литературата никогаш не била добра, особено кога била експлицитна. Врската помеѓу политиката и нејзините државно-правни механизми, како што се државјанството, националниот идентитет, а со тоа предизвиканите миграции, се појавуваат како важни оски коишто го одредиле животот на Венко Марковски.

По Втората светска војна дојде до конечното поврзување и поистоветување на националните и социјалните идеи на македонскиот народ. Во средиштето на овие судбоносни настани, меѓу многубројните книжевници што ја задолжиле македонската политичка историја, култура и уметност, бил и Венко Марковски. Тој претставува една од најконтроверзните личности на својот историски миг, ама и целиот повоеан период на македонската културна сцена. Бил производ и жртва на противречностите и турбуленциите во комплексниот и неизбежен процес на создавање на современата македонска книжевност и македонската државност, ама бил и мета на жестоките спротиставувања на соседните заканувачки пропаганди. За тоа пишувал во својата знаменита статија “Развитокот и значењето на една наша нова книжевност” и Кочо Рацин: “Соседните пропаганди демнеа над секоја слабост, лична потешкотија, дамар во личноста на писателот настојувајќи да го воведат во својата мрежа и настојувајќи да го спречи или сврти во своја полза создавањето на нашата нова книжевност”. Меѓу поголемите успеси на бугарската пропаганда бил и Венко Марковски, еден од најистакнатите македонски поети по војната, еден од водечките општествени дејци, кој се претворил под влијанието на споменатата пропаганда во еден од најголемите антимакедонци.

Роден Скопјанец, Марковски веќе рано, како гимназијалец, станува член на Македонската револуционерна организација (МОРО). Собирал македонска народна поезија, се занимавал со создавање на македонската азбука, пишувал песни на тогашниот

српско-хрватски јазик, ама и на македонски, дошол во судир со полицијата на Кралството Југославија којашто го затворила во 1933 г. заедно со повеќето членови на МОРО. Токму тие биле единствените поети што подоцна се приклучиле кон познатиот Македонски литературен кружок во Софија, а пишувале на македонски. Заради тоа, сите “кружочници” ги прифатиле со одушевување.

Исфрлен од гимназијата, по затворската казна, стравувајќи дека повторно ќе биде затворен, Венко Марковски, револуционерно стигматизиран и без никаква перспектива во Кралството Југославија, во 1939 г. избегал преку Загреб и Виена во Софија. Таму започнало обмисленото делување на бугарската пропаганда, која, за разлика од југословенските власти, не само што го толерирала, туку го издигнувала на поетски пиедестал, дури и заради песните напишани на македонски јазик. Во Софија запишал студии по филологија, иако немал завршено средношколско образување, а што за бугарското Министерство за просвета не претставувало никаков проблем. Станал стипендист со просечен приход што му овозможувал пристоеан живот. Овој податок оди во прилог на фактот дека бугарската влада секогаш имала сосретлив однос кон македонските емигранти. Венко Марковски не бил обичен политички емигрант, туку поет од кој многу се очекувало, иако уште не владеел со бугарскиот јазик. Му дозволувале да пишува и објавува на македонски јазик. За сличен деликт, само десетина години порано, бил жестоко нападат и осуден заради издајство македонскиот поет, исто така емигрант во Бугарија, Никола Киров Мајски. По доаѓањето на Венко Марковски тој однос се менува. Треба да се спомене дека во тоа време во Вардарска Македонија на театарските сцени со голем успех се изведувале дела на македонските автори Васил Иљоски, Антон Панов, Ристо Крле на македонски јазик, а во списанијата “Луч” и “Наша реч” коишто излегувале во Скопје 1937. се објавувале песни на “јужносрбијанските” дијалекти, односно, македонскиот јазик.

Првата збирка на Венко Марковски Народни бигори била објавена на македонски јазик 1938. во Софија. Предговорот го напишал Стефан Младенов, којшто без задршка младиот Скопјанец го нарекол бугарски поет, а јазикот на збирката, “убав бугарски јазик”. Марковски набрзо го совладал бугарскиот јазик и на него го напишал сонетниот венец за Данте Алигиери. Пред тоа ја напишал одата за Пушкин на српски јазик, меѓутоа никој по тој повод не го нарекол српскиот за негов мајчин јазик. Истата година излегува и збирката “Огинот” којашто покрај “Народните бигори” ќе биде повод за него да пишува со

одушевување тогаш најеминентното име на левата марксистичка критичка и есеистичка мисла, Тодор Павлов. Марковски бил за Павлов “првиот книжевно оформен прогресивен македонски поет чие дело било со примарно историско значење, а создавањето на македонскиот јазик, веќе непобитен факт”. Не можејќи да ја избегне појавата на македонскиот книжевен јазик, а со тоа и македонската национална свест, Павлов условувал еден крајно проблематичен историски компромис што во пракса би се сведувал на правото на Бугарската комунистичка партија (БКП) во секоја прилика да се меша и да ги одредува решенијата во врска со македонските прашања. Така Павлов мудро го насочил Марковски во почетната фаза на поетовиот развој да пишува по неговите рецепти, всадувајќи му го кобното и фамозно двојство за македонските Словени, македонските Бугари заради кое младиот поет постојано ќе тетерави, потпирајќи се еднаш на едната, а другпат на другата компонента, воден со желба за слава. Ваквите амбивалентни изјави биле кобни за свеста и психата на тогаш 23 годишниот Марковски. Веројатно во нив лежат почетоците на идните колебања во сферата на националната припадност, а подоцна и неговата целосна лична и творечка дезинтеграција. Кога во 1941 г. Марковски се обидел илегално да ја префрли поемата “Бие дванаесет” во Македонија, објавена во илегално издание, го фатила бугарската полиција и го затворила во логор каде останал до 1943 г. каде ја напишал на бугарски јазик поемата “Орлицата”, апотеоза на Бугарската комунистичка партија, зашто “орлицата” била персонификација на партијата.

По бугарскиот логор Марковски се приклучил на партизаните при Главниот штаб на НОБ на Македонија, каде бил видно почитуван. Во војната започнал хиперпродукција на песни, маршеви, големи епови... Станал водечки повоеан македонски писател и еден од најекспонираните културни дејци за време и непосредно по ослободителната војна. Бил сметан за национален херој и основач на македонската современа книжевност. Таквиот статус му обезбедил историско место во дванаесетчлената комисија на лингвисти и политичари за формирање на македонската азбука и македонскиот современ книжевен јазик. Меѓутоа, драмата “За родната груди” во 1947. ги вознемирила агитпроповите југословенски комунистички културни цензори, зашто Марковски во неа ја претставил белградската власт во Македонија помрачна од онаа во Софија. Го обвиниле за бугарска политичка ориентација. Драмата е симната од репертоар, а Марковски бил исфрлен од комунистичката партија. Тогаш започнал долг и мачен период на негово игнорирање и негирање, ама и неговото докажување на невиноста. Преку ноќ од национален херој станал човек од кој државната културна политика ја свртувала главата. Во 1948-та се изјаснил за Информбиро за што е осуден на петгодишна казна во злогласниот затвор за политички затвореници на Голи Оток.

За време на војната Марковски со подеднаква леснотија пишувал на бугарски и на македонски. Се претпоставува дека истовремено се чувствувал “македонски Словен” и “македонски Бугарин”, во зависност од тоа со кого комуницира и што сака да постигне.

По војната не се намалуваат неговите творечки амбиции насочени кон соцреалистичката естетичка концепција, ама набрзо стануваат непожелен атавизам за новата фаза на естетичкиот плурализам во која влегува повоеаната македонска книжевност. Неговите идеали се оценуваат како естетски анахронизам и национално ретроградни. Неговиот најжесток критичар Димитар Митрев за него тврдел дека неговата повоеана поезија покажала површен и демагошко-пропагаторски однос кон новата македонска стварност и дека го девалвирал своето творештво на ниво на обична конјуктурна поезија и дека поради сопствениот однос кон стварноста дошол во расчекор со неа, дури и станал нејзин непријател.

Марковски многу рано бил поставен на трон на кој не можел да опстане. Не можејќи да им се прилагоди на новите политички услови, не откажувајќи се од надминатиот национално-романтичарски патос, под притисок на бремето на славата и потопен со новиот бран на образувани книжевници коишто внесле нов и современ дух во македонската книжевност, ама и политички стигматизиран, во 1965 г. емигрирал во Бугарија, барајќи сигурно засолниште во службената бугарска политика. Во Софија бил извонредно добро прифатен, привилегиран и признаен. Набрзо бил прогласен за државен поет број еден. Станал академик на БАН, народен пратеник, бугарски херој и јунак на социјалистичкиот труд. Пишува исклучиво на бугарски (Вистината е жестока, Легенда за Гоце, Крвта вода не става, Преданија заветни, Писмо до другарката, Судбовни маченици, Бунтовни восхитеници, Вековни врволицы)

Во Бугарија, по сопствен избор станува еден од најголемите антимакедонци. Книгата Островот на смртта: дневнички писма, (1984) објавена на англиски се претпоставува дека ја начртал Тодор Живков како одговор на тогаш објавената “Историја на македонскиот народ” во три тома. Во неа го заговара гледиштето дека “етничките Македонци и македонскиот јазик не постојат и дека се резултат на манипулациите на Коминтерната”.

Несомнителниот однос помеѓу поединецот, социјалните групи, цивилното општество и државата, во голема мерка придонесуваат кон тоа, ќе се почувствува ли поединецот пријатно во сопствената кожа. Тој однос, во случајот на Венко Марковски, изостанал. Се чини дека целиот негов личен и творечки живот е едно типично егзилантско искуство. Чувството за изместеност, неприпаѓање во територијална, идеолошка, јазична и егзистенцијална смисла го придружувало Венко Марковски до крајот на неговиот живот.

„ОВДЕ Е ХРИСТОС – ЕНЕ ТАМУ Е“

Во последно време зачестена е појавата на страниците од разни дневни, неделни или месечни списанија да се најдат наслови со содржина за надрилекари, видовити луѓе и слично. Секако дека тие содржини го зголемуваат љубопитството на читателите, но и збунуваат, а ги збунуваат и читателите верници кои недоволно ја познаваат својата вера или пак се наоѓаат во некоја мака и бараат помош.

Немаме намера да критикуваме, ниту пак да ја испитуваме вистинитоста или неvistинитоста на настаните што се опишани во печатот. Сепак, во корист на оние кои си ја сакаат верата, ќе дадеме објаснување од аспект на православното гледање на овие појави.

Уште во почеток ќе кажеме дека можеби се случило и некое чудо, но ќе напомниме дека “и не е за чудење” бидејќи самиот сатана се преобразува во ангел на светлината, та затоа не е голема работа, ако и слугите негови се преобразуваат како слуги на правдата (2 Кор. 11,14-15). “За нас христијаните, сатаната постои и дејствува и во наше време, на начини својствени за него. Ако навистина тој е толку моќен, влијателен и опасен, се добива впечаток дека човек тешко би можел да му се спротивстави и да се отргне од него. Но иако сатаната е суштество со голема сила и моќ, сепак неговата сила и моќ се ограничени. Тој може да го прави само она, што ние му го дозволуваме. Понекогаш дури ќе помислиме дека ни се прави добро!? Но зарем и ние на рибата, не ли и даваме мамка за да ја уловиме?”

Затоа потребно е да внимаваме во какви стапици влегуваме. Се надевам дека ќе се сложите, кај нашиот народ суеверието или празноверието има земено голем замав, а негови жртви се сите оние коишто немаат вистинска, чиста вера, било да се тие свештени лица или мирјани, учени или неучени, млади или стари, мажи или жени.

Но, Господ Бог ни открива и нè опоменува: “Ќе се појават лажни христоси и лажни пророци, и ќе покажат големи знаци и чуда, да ги прелажат ако е можно и избраните” (Мт. 24,24). Не е непознато за Библијата појавувањето на различни пророци, маѓесници, видовити и слично, откровението опоменува: “Но малку сум лут на тебе, зошто дозволувааш жената Језевела, која себе си се наречува пророчица, да ги учи и мами слугите Мои да блудствуваат” (Откр. 2,20). Ќе речете: Но ние ги знаеме оние што лажат и мамат! Не, не ги знаеме, бидејќи ние гледаме човечки, а

Бог? “Јас не гледам така, како што гледа човек, зашто човек гледа на лицето, а Господ гледа на срцето” (1 Цар. 16,7).

Несомнено е дека сакаме, каков и да е нашиот проблем, било психолошки, здравствен и слично, да се реши одеднаш, на магиски, мистичен начин, без наше учество, а со таа наша желба уште повеќе се заплетуваме во мрежата на ѓаволот, вршејќи разни недолични работи. Сепак, во разрешувањето на проблемите по тој пат, отсуствува нашето првобитно барање задоволувајќи се со некои минимални подобрувања кои секако не се плод на бајачот, или пак на гледачот.

При една таква прилика секој од нас ќе си го постави прашањето: “Што да правиме?” (Дел. 2.37) Одговорот на прашањето се наоѓа во Светото Писмо и гласи: “Да се бориме за вистинската вера, која им е дадена на светите еднаш засекогаш” (1Тим. 4,7), а на бајачите и на гледачите да им порачаме “да не бараат лажна слава” (Гал. 5,26), зашто “што ќе си посее човекот, тоа и ќе си жнее” (Гал. 6,7).

Затоа наша препорака е: не дозволувајте други да ви ја расипат вашата вера, бидејќи нивните плитки учења се такви што најчесто водат во пропаст. Во тој однос од страна на црквата, според нејзините закони, се стремиме свештенството добро да си ја познава својата православна вера, да се пази од празноверието и строго да си ја врши својата учителска, свештено служителска и раководна должност, согласно со црковните канони и прописи. А мирјаните (лаиците), исто така, да си ја пазат и добро познаваат својата православна вера и да живеат според верско црковните правила и прописи; да се пазат и оддалечуваат од празноверието; да се советуваат со свештените лица; да бегаат од секакви лажни учители, бајачи, гаталци и слично, и да бараат утеха и помош од своите цркви. По потреба првенствено да ги користат плодовите (достигањата) од позитивните проверени науки, лекарска помош да бараат од медицински стручњаци, лекари и истата да биде неразделна од молитвите кон Бога, сопствени и црковни (Јак. 5,14-16 и сл.).

На крајот да резимираме и да се поучиме. Кој има уши за да слуша нека чуе: “Ако ви каже некој: Еве овде е Христос, или Ене таму е, не верувајте! Зашто, ќе се појават лажни пророци и ќе покажат знаци и чуда, за да ги прелажат, ако е можно и избраните. Но вие – чувајте се; ете, сè однапред ви кажав!” (Марк. 13,21-23).

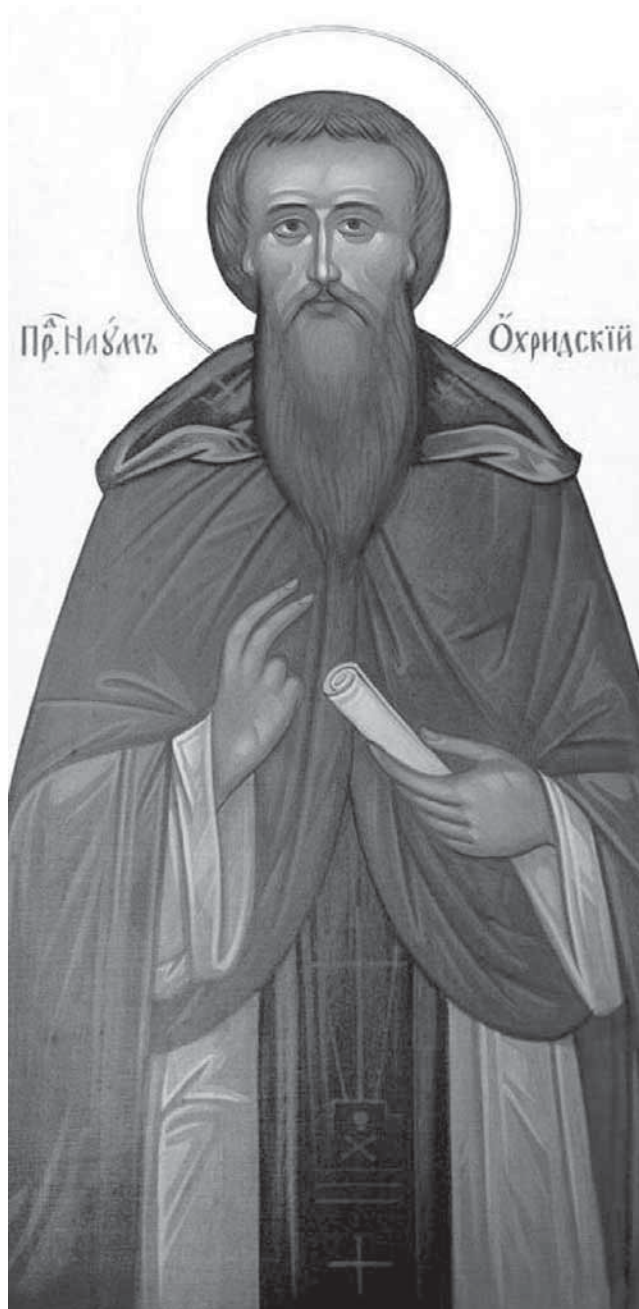
Протојереј Кирко Велински

СВЕЧЕНО ПРОСЛАВЕН ПАТРОНИОТ ПРАЗНИК НА МПЦО Св. НАУМ ОХРИДСКИ ВО СПЛИТ

Прославата започна со Богослужбата која се одржа во црквата Богородица од Ангелите во Сплит, на која богослужеше парохискиот свештеник протојереј Кирко Велински.

И покрај летните одмори и туристичката сезона, сепак верниците не забораваја на својот заштитник Св. Наум и дојдоа да му се помолат во огромен број. На крајот на Богослужбата парохискиот свештеник во проповедта рече: “Светителите се наши посредници и заштитници пред Бога, како угодници и пријатели Божји. Се обраќаме кон нив со молба за застапништво, а тие Му ги принесуваат на Отецот Небесен нивните молитви за исполнување на нашите богоугодни молби, а Бог никогаш не ги

отфрла нивните молби. Верниците на Македонската православна црковна општина во Сплит се удостоени да го имаат за свој молитвеник Свети Наум Охридски. Со неговото посредништво за нас пред Бога, а исто така со неговото застапништво, многу верен народ кој со молитва му се обраќа, добива исцеленија од најразлични тешки болести. Бог е извор на животот, вечна

радост и на секое добро на земјата, како и на небото. Се обраќаме кон Свети Наум и кон сите наши свети со нивните молитви Господ Бог, изворот на вечниот живот и на секое добро, да му подари на нашиот верен народ, и на сите христијани, мир на земјата и вечна радост на небото, сега и во сите векови. Амин.”

По завршувањето на Богослужбата, во просториите на Црковната општина се изврши благословување на празничниот леб кој го подготви господинот Владо Апостолски со неговото ценето семејство, а за идната година за кум на Црковната слава се пријави господинот Момчило Карајанов со семејството.

Претседателот на МПЦО Св. Наум Охридски господинот Живко Божевски од името на Управниот Одбор и од свое име ги поздрави присутните верници и им заблагодари за присуството и за почитта и помошта на Црковната општина со желба таа да расте од година во година. На крајот прославата продолжи во благопријатна атмосфера и посна трпеза на љубовта.

Деспина Велинска

Забрзано укнижување на сопственост

Постапката за забрзано укнижување на недвижности со која се засегаат и македонски граѓани во Хрватска, се забрзува. Ова ни го потврдија и хрватскиот министер за правосудство Иван Шимоновиќ и претседателот на Општинскиот суд во Шибеник Људевит Зоричиќ

Забрзувањето на постапката за укнижување на сопственост на недвижности е дел од европската регулатива и правните норми што треба да ги сработи Хрватска како држава, пред која стои отвореното поглавје за правосудство во пристапните преговори со ЕУ. Бидејќи бројни граѓани и од Македонците кои живеат во Хрватска, но и Хрвати кои живеат во Македонија, а имаат недвижности на подрачјето на Република Хрватска, ги мачи овој проблем, поразговаравме со министерот за правосудство на РХ, Иван Шимоновиќ и претседателот на Општинскиот суд во Шибеник, Људевит Зоричиќ. Како што дознаваме, во Хрватска постои Програма за средување на катастарот и земјишните книги финансирана од Светската банка и Европската комисија. Во врска со она што се постигнало со забрзаната регистрација на недвижностите, како во катастарска, така и во земјишно-книжниот систем, министерот за правосудство вели дека реформата на земјишните книги и катастарот на крајот треба да резултира со создавање потполно нов регистар на недвижности кој би гарантирал негова потполност, точност, моментна достапност и прифатливо време за одделни трансакции.

Претседателот на Општинскиот суд во Шибеник, Људевит Зоричиќ, каде има македонски граѓани кои со години водат судска постапка за укнижување на сопственост, посочува дека особено се зафатиле да ги расчистат старите предмети кои се започнати пред доста години. Тој посочува дека особено се продолжува постапката кога недвижноста има повеќе сопственици. Во врска со корупцијата која многу е споменувана кога станува збор за судството, Зоричиќ вели дека таа перцепција е нереална, па додава дека корупцијата е стварност и дека постои и во многу посилни западни демократии и дека таа секогаш ќе постои. Но, величината на државата е

Повикувајте се на Законот за спречување на дискриминација

Во однос на прашањето дали би можело да се очекува дека националните малцинства застапени во Хрватска, вклучувајќи го и бројното македонско малцинство, ќе ги уживаат највисоките стандарди во процесот на ажурирање на заостанатите судски предмети, проблемите со земјишните книги и корупцијата, особено сега кога во Хрватска функционира Закон за спречување на дискриминација, министерот Шимоновиќ вели: „Припадниците на националните малцинства, вклучувајќи ги и Македонците во Хрватска, можат да се соочат во пракса со одредени проблеми за што хрватската држава е свесна. Министерството за правда има своја улога во заштита на еднаквоста на сите пред законот, а централна установа за грижа за почитување на Законот за спречување на дискриминација е Народниот правобранител. Во тој амбиент актуелна е и расправата за уставните промени со кои во однос на претставувањето во Собранието на РХ, на претставниците на малцинствата би им се обезбедила таканаречена позитивна дискриминација, како специфична правна категорија.“

Милена Георгиевска

во тоа да ја демаскира и открие корупцијата во што поголем број случаи, а Хрватска во тој поглед е на добар пат.

Министерот Шимоновиќ, пак, е дециден: “Во Хрватска никој не е над правото и никој нема да биде поштеден кога станува збор за корупција.” Според него и општествената клима во земјата се смени, па така, сега корупцијата полесно се пријавува.

Милена Георгиевска

ЗА ПРИЈАТЕЛСТВОТО ГРАНИЦИ И ДАЛЕЧИНИ НЕМА

Во јуни годинава во Кринга почина 75 годишниот кројач Шиме Ерман, по кој и во Струга жалеа неговите врсници, особено луѓето на кои им помагал. Во народот постои изрека, која обврзува, колку се може, арното да му се чини

на другиот, дури и на непознат човек, а гласи: “Посеј го арното зад себе, ќе го најдеш пред себе!”. Токму за тоа зборува оваа дамнешна случка, што се случи на Велигден во 1978 година. Во селото Кринга го побарав еден од најголемите кооперанти за одгледување мисирки, Шиме Ерман, кој во турнусот имаше 7.000 единки во кооперација со погонот “Пурис” на ППК “Пазин”. Не бев ни малку изненаден кога најдов витален старец од 82 години. Ми се претстави, но веднаш ме праша да не го барам можеби неговиот син Шиме, кој во моментот е тешко болен, па ете – “Книгата паднала на една буква” – па тој го менува, ги рани пилињата и се грижи за фармата, а Здравко се подготвува за војска во Косовска Митровица. Ветивме дека бргу ќе реагираме, па по лекарска и хируршка интервенција Шиме го кренавме на нозе.

По некое време отидов на службено патување и со семејството, по кусиот престој во Ниш, допатував во Македонија. На врата ме пречекаа, но во куќата молк и шепот, како за умрена глава. “Тато сака да се прости уште со тебе, му дошло за умирање,” ми рече жена ми. “Ќе влезам, но за умирање, уште има време, барем се надевам” ја смирих жената и влегов во затемнетата одаја. Таткото и, сè уште актуелен кројач, мојот дедо по жена Александар Евроски-Сандре, бел како восок, но сепак зарадуван, започна: “Простевај зете до колку...”

“Тоа жена ти Надежда да ти прости, кој знае кај си го фатил тоа.” “Не е бе тоа што

мислиш!” се возбуди старецот. Му одговори: “Да ти ја кажам вистината, јас ништо ни не мислам, но уште не е за умирање и нема никакво проштевање. Моментов бара сили, ајде сега отпочини малку и пак ќе се видиме.” Тргнав кон куќната, а присутните ги замолив накратко да ме остават сам, малку да се приберам и размислам, затоа што решението го чувствував подготвено, па по некој момент ја викнав жена ми: “Мимозо, ела ваму! Сè ќе е во ред, најдов решение!” “Што решение најде?” “Шиме од Кринга,” и одговорив. “Бргу на пошта, телеграма да им пратиме!” Извика таа знаејќи за што зборувам. Само што ја добил телеграмата, Шиме ни одговори: “Рецептите и упатствата што ги баравте не ви требаат. Посакувајќи му брзо оздравување на мојот пријател Сандро, му праќам доволно лекови да ни оздрави.” Лековите, кои набргу стигнаа, од постелата го кренаа и штом се појави во чаршијата, на сите им раскажуваше за добрината на Шиме Ерман од Кринга, кај кого набргу отпатува на гости и братимење. Лекови доаѓаа од Шиме и кај други заболени од иста болест, главно врсници, без оглед на националност, вера и другите определби, затоа што човекот е само човек. Никому тој ништо не наплатуваше. Во Истра има поговорка: “Ќа хитиш иза себе, пред тобом ќе те чекати!”

Р. Димовски

За авторот

Неодамна од печат излезе книгата „Изравно с неба“ на Ратко Димовски, во која, на нему својствен начин преку својата автобиографија ги опишува настаните од повоената 1945 година, па сè до почетокот на деведесеттите години на минатиот век. Во текот на есента Димовски го очекува излегувањето од печат на неговата најнова збирка поезија „Одблесок под морето“.

СТИЛИСТИКА

Во овој број на „Македонски глас“ ќе зборуваме за некои општи поими за стилистиката

Терминот стилистика со значење наука за стилот се употребува од крајот на 19. век. Терминот стил, пак, со значење карактер на исказот се јавил во Стариот Рим, како резултат на преносната употреба на латинскиот збор *stilus*, со кој се означувало стапче за пишување по таблички намачкани со восок. Во средниот век под стил се подразбирал тип на исказот, а многу подоцна се јавува третото значење – вид јазичен израз. Постојат голем број дефиниции на стилот, а од нив можеби најшироко позната е онаа на Ж. Бифон (1753 година): “Стил е самиот човек”. Меѓу дефинициите на стилот има такви што го определуваат како индивидуална употреба на јазикот, потоа како начин на употреба на јазичните средства за определена цел; има дефиниции на стилот што го изедначуваат со изборот на изразните средства, како и такви што го дефинираат стилот како начин на изразување, па и како варијација на јазичниот систем, условена од различните потреби на јазичната комуникација.

Се разликува литературна стилистика и лингвостилистика, во чии рамки постојат повеќе правци и пристапи, а

меѓу нив спаѓа и функционалната стилистика.

Функционалната стилистика на преден план ги поставува функционалните стилови, кои отпрвин биле разгледувани како структурни изрази на функцијата на јазикот (комуникативна, естетска итн.), а потоа како јазични варијанти условени од специфичноста на одделна социјална сфера на активност и комуникација (секојдневие, уметност, научно сознание, социополитички живот и сл.). Јазикот располага со изразни средства што ни овозможуваат да општиме со другите луѓе во согласност со ситуацијата во која се наоѓаме и во зависност од нашата цел при општењето. Се изделуваат пет основни функционални стилови: научен, административен, публицистички, уметничколитературен и разговорен.

Треба, сепак, да се каже дека бидејќи во уметничколитературниот и во разговорниот стил се среќаваат елементи од сите други стилови, како од дијалектите, жаргоните и сл., некои автори зборуваат за јазик на уметничката литература и за разговорен јазик, а не за стилови.

Марија Георгиева-Петриќ
судски преведувач за македонски јазик

(Според *Македонски јазик*, Просветно дело АД, Скопје, 2001)

НЕКА ВИ Е СРЕЌНО И БЕРИЌЕТНО

На 5 јуни во Риека се венчаа Ивона Дуноски и Марјан Митев

меѓу членовите, па ова прв ни се случи токму со нашата претседателка Ивона и нејзиниот избраник Марјан.

Ивона е родена и одрасната во Риека. Членка на “Илинден“ е уште како дете. Успешна деловна жена, која, во минутите на одмор пишува прекрасна поезија.

Веќе дваесет години од формирањето на МКД “Илинден“ во Риека не е склучен брак меѓу Македонка и Македонец, а членови на Друштвото. Сепак, тоа се случи на 5 јуни 2010 година. Ивона Дуноски (сегашна претседателка на МКД “Илинден“) стапи во брак со Марјан Митев, член на Друштвото (армоникаш, клавијатурист и тапанџија) и водител на музичката секција.

За Илинденците секако тоа беше настан за паметење. Уште во почетните расправи при формирањето во 1991 година, целта ни беше да се зближуваме меѓу себе, да ги следиме настаните во нашата татковина, обичаите, културните традиции. Мислата ни беше да ни се случуваат и бракови. И навистина, досега не е склучен брак

Марјан е роден во Јосифово, Гевгелиско, а во Хрватска живее од 2007 година, од кога е член на “Илинден“.

Свадбата се одржа во кругот на семејствата, но нас не нè забораваја. Така неколку дена по венчавката, во Клубот приредија средба со членовите на која бевме почестени и им го честитавме најсреќниот ден во нивниот живот. Настанот се одвиваше до доцна во вечерните часови, со честитки, видео приказ од свадбената вечер, со музика и игри.

Нека им среќен, долгогодишен и берикетен бракот, со многу радости и дружба, но и со желби да ни се случуваат многу вакви бракови.

В. Настески

КИРИЛ КИЦЕВСКИ

На 2 јуни 2010 год. во 65-тата година почина нашиот долгогодишен член Кирил Кицевски – Кире. Роден е 1945 г. во Моноспитово, Струмичко. Кире беше еден од основачите на МКД “Билјана“ во Задар и редовен член сè до својата смрт. Татко на два возрастни сина и дедо на три внуциња.

Мачен со долгогодишната болест, ја изгуби битката и мирно ги склопи своите уморни очи. Сакан и почитуван од сопругата Јелка, синовите, снаата и внуците, почитуван од пријателите и членовите на МКД “Билјана“, го испративме на последен починок на 4 јуни годинава.

Нека му е лесна земјата...

Е. Лонгин

ЦЕНОВНИК ЗА ОБЈАВЕНИ РЕКЛАМИ ВО “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Страниците на нашето списание “Македонски глас” отворени се и за Вашите реклами. Доколку сакате Вие и Вашата фирма да се рекламирате на нашите страници, доволно е само да се јавите на телефонот на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска или испратите понуда на нејзината адреса, а ние од Уредништвото веднаш ќе ги исполниме Вашите желби. Ценовникот за користењето на рекламниот простор е:

ФОРМАТ	ЦРНО-БЕЛО	КОЛОР
1/1 А4	600 куни	900 куни
1/2 А4	450 куни	600 куни
1/3 А4	300 куни	450 куни
1/4 А4	225 куни	300 куни
1/8 А4	150 куни	225 куни

Во очекување на нашите взаемни контакти,
Ваш “Македонски глас”

ПРЕТПЛАТА НА “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Драги наши читатели,

Доколку Вие, кои редовно го читате нашето списание, сакате да станете негов претплатник и тоа редовно да пристига на Вашата адреса, Ви нудиме можност да го сторите тоа. Доволно е со писмо да се обратите на адресата на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, Масарикова 16/1, 10000 Загреб, во кое ќе ја приложите потврдата за Вашата платена претплата (жиро сметката на Заедницата е: 2340009-1100038804, матичниот број: 3805760, и личниот идентификациски број (ОИВ): 07739533563) и читко да го напишете Вашето име и адресата на која сакате да Ви пристига секој нов број на Македонски глас.

Претплатата на Македонски глас за Хрватска, со платена поштарина (за 6 броја), изнесува 60 куни годишно, додека пак за странство, 120 куни годишно или 17 евра.

Со надеж дека наскоро ќе ни се јавите,
искрени поздрави од
Уредништвото

ПЕЛИСТЕРСКИ ОЧИ

На убавината што и ја подарила природата на планината Баба и врвот Пелистер, можат да и позавидат многу познати и популарни светски дестинации. Зашто она што го има Пелистер го нема никаде во светот. Таму високо во небесните прегратки, тој на своите падини љубоморно крие две росни солзи, две глацијални езера наречени Пелистерски очи. Глетката на тие бистри сини или пак, темно-зелени води им го одзема здивот на ретките планинари, спортисти и туристи.

Големото Езеро се наоѓа на надморска височина од 2.218 м., долго е 223 м. и широко 162 м., со длабочина од 14,5 м. Малото Езеро лежи на 2.180 м.н.в., долго е 79 м. и широко 68 м., со длабочина од 2,6 м. Оддалечено е само 2 км. од Големото Езеро, но тие никогаш не можат да се видат заедно. Зошто? Бидејќи легендата вели дека Горските очи биле солзи на две сестри кои се вљубиле во исто момче – Пелистер. Но, мајката не дозволила ниту

една од нив да се омажи за него, ги протерала на планина и ги проколнала секогаш да бидат блиску една до друга, но, никогаш да не можат да се видат. Скитајќи низ планината, едната сестра стигнала на местото каде што сега се наоѓа Големото, а другата Малото Езеро. И двете скршени од болка по несудената љубов, пролеале толку многу солзи што од нив се создале двете прекрасни езера.

Длабочините на езерата ги чуваат ретките видови на ракчиња, амфиподното и раскошното вилино. И пелистерската поточна пастрмка е нивни постојан жител. Студената вода е спас и за жедните мечки, кози, волци и диви коњи.

Покрај Големото Езеро ќе ви ја отвори својата врата планинарскиот дом Димитар Илиевски – Мурато. Посетете го и допрете ја убавината на Пелистерските очи.

Е. Петровска

TRAVEL
CLUB

A Member of RADIUS
Global Travel Solutions

Pirinska 43 – 45 lok 8 1000 • Skopje, Makedonija
Rezervacije: 00389 2 322 8995 • Faks / Tel.: 00389 2 322 8996
E-mail: booking@travelclub.com.mk

Kneza Borne 2, 10000 • Zagreb, Croatia

Office +385 1 555 2560 • Fax/tel.: +385 1 555 2562 • 24/7: +385 91 335 7753
E-mail: info@worldtravelclub.info • www.radiustravel.com

www.worldtravelclub.info

Special Selection

TIKVEŠ

VINARIJA

Uživajte u vinu umjereno
www.tikves.com.mk